

Pogorârea la iad, a doua jumătate a sec. XV, Novgorod, 89,5x59,5. Muzeul din Novgorod.

HRISTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

- Însoțindu-l pe ÎPS Andrei, Mitropolitul Clujului, în orașul altui Gură de Aur – **PR. LECT. ADRIAN PODARU...**(p. 2)
- Relația cu Adevărul – **ALEXANDRU NEMOIANU.....**(p. 3)
- Învierea Domnului, în iconografie – **CONF. MARCEL MUNTEAN** (p.3)
- "Să ne veselim dumnezeiește!" – **PROTOS. SIMEON PINTEA**(p.4)
- Cuviosul Charbel Makhlouf și calea dragostei – **PROTOS. BENEDICT VESA.....**(p. 5)

† Andrei

Din harul lui Dumnezeu

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului

și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului,

Cucernicului Cler, Cuviosului Cin monahal și dreptmăritorilor creștini, urarea ca Domnul Hristos să vă ducă în Raiul Învierii și de la noi sfântă îmbrățișare.

Icoana, fereastră înspre Raiul Învierii

După acestea m-am uitat și iată o ușă era deschisă în cer (Apocalipsa 4, 1).

mul vremurilor noastre a devenit dependent de imagine. Obsesia imaginii l-a subjugat totalmente. Petrece ore întregi în fața televizorului. Nu poate lăsa o zi să nu urmărească știrile, diferite filme sau programe de divertisment.

În același timp calculatorul, cu întrebunțările lui folositoare sau mai puțin folositoare, i-a devenit tovarăș de toată ziua. Navigarea pe internet îl captivează în așa măsură că nu mai are timp nici de comuniune cu cei din casă, nici de lectură, nici de sport, nici de plimbări în aer liber. Și ca să-l poată avea peste tot apelează la un laptop sau la o tabletă.

Mai nou telefoanele mobile performante, care au și internet, îi oferă omului imagini, și-l vezi butonând peste tot: pe stradă, în mașină, la masă, sau în alte multe împrejurări. Și chiar dacă este în compania cuiva, el, de fapt, petrece într-o lume virtuală care-l subjugă. A devenit un pățimaș, rob imaginii, care poate fi bună sau rea.

Imaginea bună, în sensul absolut al cuvântului este icoana. Icoana este o fereastră înspre Raiul Învierii. „Icoana este Împărăția lui Dumnezeu deschisă lumii, și lumea îndreptată spre Împărăția lui Dumnezeu”¹.

Sfântul Ioan Teologul, intrând pe ușa cea deschisă în cer, l-a văzut pe Domnul Hristos cel înviat îmbrăcat în toată splendoarea Lui, Care i-a zis: „Nu te teme! Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, și cel ce sunt viu. Am fost mort, și, iată, sunt viu în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului” (Apocalipsa 1, 17-18).

Icoanele Domnului Hristos, a Maicii Domnului și a sfinților constituie locul unei prezențe harice. Imaginile îi reprezintă așa cum sunt în rai, îmbrăcați în slavă. Întruparea Mântuitorului, spune Sfântul Pavel, constituie temeiul zugrăvirii icoanelor: „Acesta este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, mai întii născut decât toată făptura” (Coloseni 1, 15).

Anul acesta, fiind unul omagial al iconarilor și pictorilor bisericești, precizăm ce a hotărât Sinodul VII ecumenic referitor la icoane: „Este permis și chiar util și bineplăcut lui Dumnezeu a face icoane religioase și a le venera; dar această venerare să fie numai cinstire (προσκύνησις), iar nu adorare (λατρεία), căci aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu; apoi cinstirea icoanelor este numai relativă, pentru că respectăm icoana numai pentru că ea reprezintă o persoană sfântă, pe Hristos. Deci, cinstirea nu se adresează materiei icoanei și astfel ea nu este idolatrie. În consecință este bineplăcută și cinstirea icoanelor sfinților lui Hristos, ale Maicii Domnului, ale sfinților îngeri, ca și a sfințelor moaște și a sfintei cruci”².

Noi nu putem concepe biserica, spațiul sacru care ne transpune în Rai, fără icoane. Ar fi un spațiu pustiu. De fapt, nu putem accepta nici casele noastre fără icoane care sunt, așa cum spuneam, ferestre înspre Raiul Învierii. Zugrăvind icoanele nu încălcăm porunca a 2-a a Decalogului (Ieșire 20,4) pentru că Dumnezeu nu se contrazice pe Sine, iar El când îi poruncește lui Moise să ridice Cortul Mărturiei, îi zice să facă „chipuri de heruvimi alese cu iscusință” (Ieșire 26,1; 25, 18-20).

Sfântul Ioan Damaschin ne învață că „ne închinăm Sfinților ca unora ce sunt slăviți de Dumnezeu, ca unora ce sunt făcuți de Dumnezeu temători potrivnicilor și binefăcători celor care se apropie de ei cu credință; nu ne închinăm lor ca unora care ar fi prin fire dumnezei și binefăcători, ci ca unor servi și slujitori ai lui Dumnezeu”³.

Icoanele Sfinților care umplu biserica ne determină să ne simțim ca în cer. Părintele Boris Bobrinskoy, referindu-se la acest subiect zice că „tot timpul am vorbit despre icoană ca fereastră către Împărăția cerurilor sau ca taină a Împărăției. A vorbi despre Împărăția cerurilor înseamnă întotdeauna a vorbi despre această Împărăție care este prezentă dar care, în același timp, va să vină, pe care o invocăm”⁴.

Așa cum ne spune Tradiția Bisericii, prima icoană a Domnului Hristos și-a făcut-o El Însuși, trimițându-l lui Avgar, Regele Edesei, și tămăduindu-l de lepră. Așadar icoanele nu numai că sunt ferestre spre Raiul nemuririi, ci sunt și făcătoare de minuni. Imprimându-și chipul pe o mahramă, a realizat această icoană nefăcută de mână, pe care o sărbătorim la 16 august. La vecernia zilei respective îi zicem Mântuitorului: „ai închipuit icoana preacuratei feței Tale și ai trimis-o credinciosului Avgar care dorea să Te vadă pe Tine, Cel de heruvimi nevăzut după Dumnezeire. Ca, văzând noi chipul Tău, Cel ce Te-ai întrupat pentru noi și ai pățimit de voie, să ne aprindem de dragostea Ta pe care ai revărsat-o spre noi pentru mila ta”⁵.

Tot potrivit Tradiției Ortodoxe, Sfântul Evanghelist Luca a pictat, puțin după Cincizecime, primele trei icoane ale Maicii Domnului. Una aparținea tipului numit „Milostiva”, alta de tipul „Odi-

¹ Protos. Conf. Dr. DANIEL CIOBOTEA, *Iconografia Ortodoxă – Memoria vizuală a Bisericii*, „Ortodoxia” 3 (1989), p. 115.

² Prof. Dr. EMILIAN POPESCU, *Aniversarea a 1200 de ani de la Sinodul al VII-lea ecumenic*, „ST”, 6 (1987), p. 18.

³ Sf. IOAN DAMASCHIN, *Dogmatica*, trad. de D. Fecioru, București, 1938, p. 283.

⁴ *Ce este icoana?*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2005, p. 54.

⁵ *Mineiul pe August*, EIBMBOR, București, 2003, p. 194.

ghitria", iar a treia ar fi reprezentat-o pe Fecioara fără Prunc⁶. Multe icoane din lumea creștină, de la Athos și din alte părți, se revendică ca fiind pictate de Sfântul Luca. „Desigur nu se poate susține că aceste icoane au fost pictate chiar de mâna evanghelistului; nimic din ce a pictat el nu ne-a parvenit. Însă icoanele numite «ale sfântului Luca» fac parte dintr-o tradiție căreia el îi furnizează prototipurile, fiind pictate după reproduceri ale originalelor Sfântului Luca”⁷.

Și icoanele Maicii Domnului sunt ferestre spre Raiul Învierii, pentru că „Fecioara este prima făptură a genului uman care a atins deja, prin totala transfigurare a ființei sale, scopul rezervat oricărei creaturi. Ea a depășit deja granița timpului și a veșniciei și se află încă de pe acum în Împărăția a cărei restaurare este așteptată de Biserică odată cu a doua venire a lui Hristos”⁸. Multe icoane ale Născătoarei de Dumnezeu sunt făcătoare de minuni, dacă ar fi să o pomenim pe cea de la Nicula, pe cele de la Athos și multe altele.

Apoi ferestre înspre Rai sunt și icoanele Sfinților. Sfântul Ioan Teologul ne spune, răpit fiind în Rai, că s-a uitat și „iată mulțime multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul și semințiile și popoarele și limbile, stând înaintea tronului și înaintea Mielului, îmbrăcați în veșminte albe și având în mână ramuri de finic” (Apocalipsa 7, 9).

Chiar dacă icoana poate avea și o însemnătate istorică, estetică și arheologică „ea nu este un ornament un tablou sau o reprezentare figurativă, ci comunicare vizuală a realității invizibile divine, manifestată în timp și spațiu. De aceea, contemplarea vizuală, ca și mărturisirea orală sau mesajul scris, are aceeași valoare pentru primirea misterului lui Dumnezeu revelat în istoria omenirii”⁹.

Sfântul Siluan Athonitul, trecând printr-o teribilă criză sufletească și ajungând la ultima treaptă a deznădejdiei, merge la biserică și de-abia rostește rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase Miluiește-mă!”, „că în dreapta ușilor împărătești în locul icoanei Mântuitorului Îl vede pe Hristos Cel viu. Întreaga sa ființă i se umple de lumina harului Sfântului Duh, în care recunoaște pe Domnul. Privirea Sa blândă și infinit de bună, iradiind iertare, pace și bucurie, atrage irezistibil întreaga sa făptură”¹⁰. Așadar icoana este locul unei prezențe harice și o fereastră spre Raiul Învierii.

Spuneam că omul contemporan a devenit rob imaginii. Dacă imaginea este bună lucrurile sunt în ordine. Dar, dacă imaginea este rea, păcătoasă sau indecentă? Atunci este o problemă. Pentru că prin imagine intră dracul în suflet. Or imaginile păcătoase pot fi oferite de televizor, de site-urile indecente de pe internet, de facebook. Și în felul acesta imaginea păcătoasă devine o fereastră înspre iad.

Părintele Profesor Ilie Moldovan, de pioasă amintire, subliniază modul pervers în care lucrează imaginația, pe tărâm moral, la toată lumea, dar mai ales la tineri: „Pericolul cel mai de seamă pentru om constă, tocmai în modul în care acționează imaginația lui pe tărâmul imoralității, întrucât aceasta pune stăpânire pe întreg interiorul lui. Iar după ce a căzut pradă acestei caracatițe imaginative, nevoia lui de a-și astâmpăra setea de reprezentări indecente, din cărți și reviste, desene și fotografii, de la televiziune și de pe internet, de pe stradă și de la discotecă, devine tot mai imperioasă. În cultura contemporană, se pare că totul lucrează asupra imaginației...”¹¹. Urmarea? „Imaginația devine o adevărată sursă de otrăvă, de neliniște și de dezorientare”¹².

Această patimă a dependenței de imagine, ca orice altă patimă, crește gradual și poate ajunge să te distrugă sufletește, iar dacă provoacă păcate trupești, îți distruge și sănătatea. Pentru a ne fi sugestiv modul în care patima îl poate distruge pe om vă relatez o povestire. Un om și-a cumpărat un răsad de plantă carnivora. L-a plantat într-un ghiveci și se distra hrănindu-și planta cu mici insecte. Planta creștea și avea frunze grase și frumoase. Când îi aducea musculițe deschidea cupa și le devora. Încet, încet, a crescut și nu mai încăpea în ghiveci. A mutat-o într-un recipient mare. Nu se mai mulțumea cu insecte și a început să-i aducă mamifere, șoareci și șobolani. A crescut atât de mare încât omul nu mai ajungea la cupa florii și avea nevoie de scară. Într-o zi, obosit de solicitările pe care i le făcea planta, s-a urcat pe scară cu un hoit de animal și punându-l în cupa florii și-a scăpat și corpul. Planta pe

loc l-a înhățat și pe el și l-a devorat. Aceasta este patima. Începe cu lucruri mici și sfârșește prin a te distruge.

Sunt și oameni de știință care trag semnalul de alarmă și ne spun că viziunea excesivă a televizorului și a internetului „constituie un important factor în intensificarea stării de nervozitate și agitație mentală, în slăbirea capacității de concentrare, în scăderea memoriei, în apariția stării de pasivitate, și a plictiselii, a depresiilor, a anxietății și tulburărilor de personalitate”¹³. Ce să mai zicem de urmările de natură morală? Imaginile păcătoase sunt o fereastră înspre iadul morții!

Prin cele relatate n-avem intenția să diabolizăm televizorul sau internetul, pentru că la televizor sunt și emisiuni bune, iar de pe internet putem afla și lucruri folositoare. Dorim un singur lucru: să fim cu discernământ, să nu ne robească imaginea, mai ales imaginea păcătoasă.

Icoana, ca fereastră înspre Raiul Învierii, dă sufletului posibilitatea de a intra în legătură cu Împărăția lui Dumnezeu. Imaginea păcătoasă, ca fereastră spre iadul morții veșnice, ne pângărește și ne distruge spiritual.

De aceea am încercat în Postul Mare să ne curățim, să ne spovedim, să ne eliberăm de patimi, ca acum, la Paști, să-L vedem pe Domnul Hristos îmbrăcat în toată splendoarea Lui. În slujba Învierii subliniem acest lucru: „Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind, cu neapropiată lumină a Învierii. Și, cântându-I cântare de biruință, luminat să-L auzim zicând: Bucurați-vă!”¹⁴.

Folosindu-ne de cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, vă urăm să vă bucurați „de acest praznic frumos și luminat”¹⁵, să petreceți sărbătorile cu liniște deplină, și-L rugăm pe Dumnezeu să dea pace și armonie în întreaga lume.

Hristos a înviat!

¹³ VIRGILIU GHEORGHE, *Efectele televiziunii asupra minții umane*, Institutul de cercetări psiho-sociale și bioetică, București, 2015, p. 12.

¹⁴ *Slujba Învierii*, EIBMBOR, București, 2010, p. 26.

¹⁵ *Ibidem*, p. 45.

Însoțindu-l pe ÎPS Andrei, Mitropolitul Clujului, în orașul altui Gură de Aur

Pr. Lect. Adrian Podaru

Sunt sigur că cititorul va fi intrigat de titlul de mai sus, întrebându-se despre ce Gură de Aur ar putea fi vorba, dacă nu de renumitul ierarh și sfânt din secolului al IV-lea, și cărui oraș i-ar fi aparținut acesta. Pe 27 ianuarie 1756, în capitala unui principat-arhiepiscopat ce făcea parte din Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană, adică în Salzburg, se naștea Wolfgang Amadeus Mozart, înregistrat în registrul de botez cu numele „Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus”. Recunoscut ca unul dintre cei mai mari compozitori ai muzicii clasice, Wolfgang Amadeus Mozart a conferit faimă, prin geniul său, orașului în care a văzut lumina zilei.

La mai bine de două sute de ani după nașterea lui Mozart, pe 7 martie 1990, și după circa cinci ani de discuții, dezbateri, analize în cadrul unui grup de lucru din același oraș, Salzburg, ai cărui protagoniști au fost Felix Unger, specialist cardiolog de renume european, primul care a făcut transplant de inimă în Europa, Franz König, arhiepiscop de Viena și cardinal, cel care a promovat un dialog susținut și fecund între Biserica Romano-Catolică și Bisericile Ortodoxe din lagărul socialist, și Nikolaus Lobkowitz, filosof politic, președinte al Universității Catolice din Eichstätt, Germania, și membru al Consiliului Pontifical pentru Cultură din Roma, lua ființă *Academia Scientiarum et Artium Europaea*, adică *Academia Europeană de Științe și Arte*. Scopul ei, așa cum citim pe site-ul aces-

tei instituții, era acela „de a discuta problemele curente din diferite domenii academice și diferite culturi, de a promova transdisciplinaritatea și dialogul trans-național pentru binele celor care locuiesc și lucrează în Europa”. Însușind peste 1900 de membri din întreaga lume, nu numai din Europa, numărând printre aceștia și 33 de câștigători ai Premiului Nobel în diferite domenii de activitate, Academia Europeană de Științe și Arte a fost și continuă să fie unul dintre cele mai mari „think-tanks”-uri din Europa.

De mai bine de zece ani, Înalț Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei este membru cu drepturi depline al acestui înalt for academic și științific european. În fiecare an, la începutul „lunii lui Marte”, Părintele Mitropolit ia drumul Salzburgului, pentru a participa la Întâlnirea Plenară Anuală a acestei Academii. Grija drumului și a întoarcerii cu bine acasă o încredințează întotdeauna Arhidiaconului său, Părintele Claudiu Grama, adresând totodată unei terțe persoane invitația de a-l însoți în călătorie. Nu mică mi-a fost mirarea – dar și mai mare bucuria – când, de data aceasta, invitația mi-a adresat-o mie.

Călătoria cu Părintele Mitropolit este o revelație. Descoperi în fiecare clipă pe Părintele Andrei, dezbrăcat de funcție și îmbrăcat cu haina firescului și a smereniei, care nu ezită, deși haina îl vădește că e mitropolit, să se comporte ca un om simplu, să mănânce împreună cu noi într-o parcare pe marginea autostrăzii, să se plimbe cu noi, în amurg, pe străzile centrului vechi al Salzburgului și să ne ofere un pahar cu suc pe o terasă în vârful deal, în timp ce admirăm cetatea și munții înzăpeziți ce se deschid în fundal, să te întrebe adesea: „Ești bine, frăția ta?”, prin aceasta arătându-i că îi pasă. Rememorez cu reverență momentele de Acatist și Paraclis pe care le făceam toți trei, la inițiativa Părintelui Mitropolit, chiar în mașină, pe drum, ca și cum am fi mers să ducem Evanghelia la popoare necunoscute, rememorez cu reverență grija pe care Părintele Mitropolit a arătat-o unui compatriot de-al nostru ce vindea ziare pe străzile orașului: văzându-l pe Părintele Andrei, a strigat: „Taică Părinte, te rog fă-mi și mie o dezlegare, că m-am jurat și m-am blestemat”. Apoi a îngenunchat în mijlocul străzii, Părintele Mitropolit i-a așezat mâinile pe cap și a rostit o rugăciune, după care compatriotul nostru, radiind de bucurie că a fost dezlegat, i-a întins un euro „ca să fie primit”. Totul sub privirea uimită a trecătorilor.

Întâlnirea Plenară Anuală a Academiei Europene de Științe și Arte a fost un moment de mare solemnitate, care s-a ținut sâmbătă, 4 martie 2017, marcată de primirea noilor membri ai acestei Academii și de o prelegere de fond cu un titlu și un conținut extrem de interesante și de cuprinzătoare, „De la Dido, regina Cartaginei, până la teoria Găurilor Negre”, susținută de

Michael Eichmair, Profesor Universitar Doctor la Facultatea de Matematică a Universității din Viena, specializat pe Analiză Globală și Geometrie Diferențială. Întreaga întâlnire a fost orchestrată de Președintele acestei Academii, Felix Unger, care a și salutat în plen distincția prezență a Înalț Preasfinției Sale.

Drumul de întoarcere spre casă a fost punctat de teatru radiofonic, de basm românesc și de povești cu tâlc. Am ascultat „Moș Goriot”, „Harab Alb” și „Năzdrăvăniile lui Nastratin Hoge”. Am făcut un mic bilanț al călătoriei și nu am putut decât să mă consider norocos pentru această invitație generoasă a Mitropolitului meu. Pe care l-am redescoperit așa cum știam că este: cald, blajin și bun.

⁶ LEONID USPENSKY, *Teologia Icoanei*, Anastasia, București, 2009, p. 48.

⁷ *Ibidem*, p. 49.

⁸ *Ibidem*, p. 48.

⁹ Pr. Prof. Dr. ION BRIA, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, EIBMBOR, București, 1981, p. 201.

¹⁰ CUVIOSUL SILUAN ATHONITUL, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Deisis, Alba Iulia, 1994, p. 15.

¹¹ Preot. Prof. Dr. ILIE MOLDOVAN, *Adolescența, preludiviu la poemul iubirii curate*, Renașterea, 2001, p. 187.

¹² *Ibidem*.

Tableta lunii

Relația cu Adevărul

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Erecvent există o neînțelegere a conceptului de „adevăr”. Deși este folosit adesea (de fapt, prea de multe ori), înțelesul conceptului este aproximativ și fluid. În esență este un simptom al nepăsării față de „cuvânt” și față de importanța lui, în general. Este o ispită a vremii pe care o trăim. Este uitat faptul că realitatea văzută există și se menține prin „cuvânt”. Este nesocotit însuși elementarul truism după care „cuvintele au înțeles”.

Cu aceste gânduri este de folos să ne reamintim că, în primul rând „adevărul” nu este suma unor concepții sau evenimente și, încă mai puțin, „adevărul” nu are nici o relație cu părerea „majorității”. Adevărul este o Persoană. Iar această persoană este simultan: „Adevărul și Calea și Viața”; deci existența, devenirea în existență și starea în existență.

Într-o asemenea înțelegere este imperativ ca toți și fiecare să căutăm să ne raportăm și să căutăm să ne asemănăm Adevărului. Încă mai stringent este acest imperativ în anii celei de-a doua maturități și ai senectuții.

În acei ani timpul se „contractă”, se grăbește, nu mai are răbdare. Este vremea când ultimele decizii pot fi luate, sunt pregătirile finale înaintea unei călătorii într-un tărâm veșnic. În față se deschide un spațiu infinit și, oricât ne-am codi să o spunem, necruțător. Fără directive și fără reper, aproape sigur ne vom rătăci în el. Iar aceasta se deslușește, cred, în felul următor. În tot cursul vieții, uneori conștient, alteori inconștient sau din joacă, ne complăcem în numeroase iluzii și roluri. Nutrim nenumărate păreri de sine și de multe ori ajungem să credem în ele cu strășnicie, suntem incapabili să avem despre noi o imagine minimal obiectivă și legată de „adevăr”.

Până la un punct, acest lucru poate fi înduioșător și de înțeles, dar foarte adesea această stare, sentimental-plângăcioasă, în cel mai bun caz, și trufaș-ridicolă cel mai adesea, este o stare periculoasă.

Nu trebuie uitat că „iluzia” este singurul lucru pe care îl poate oferi negativitatea pură, altcum zis, necuratul, și prin „iluzie” ne poate el condiționa și stăpâni. Lămurit arată acest lucru Ernst Jünger atunci când avertizează că trebuie să ne ferim „să construim planuri și scenarii negative, căci prin ele oferim modele destinului”.

Revenind la ideea anterioară, este deci necesar ca în anii crepusculari, și încă mai bine mult mai devreme, să căutăm să ne aflăm în referință și în asemănare cu Adevărul. Răspicat ne spune acest lucru Apostolul Neamurilor: „Căci de vei mărturisii cu gura ca Iisus este Domnul și vei crede cu inima că Dumnezeu l-a înviat pe El din morți, te vei mântui” (Rm 10, 9).

Este limpede că asta înseamnă concordanță între vorbă și faptă, între gând și realitate. Nu este suficient să avem sentimente înalte, este imperativ să le și trăim sau, minimal, să nu le contrazicem prin fapte. Într-o înțelegere mai largă, acest lucru este cerut de însuși actul Întrupării. Dumnezeu cel neajuns, făcătorul cerului și pământului, văzutele și nevăzutele, se face om și sălășluiește între noi. Ce armonie mai mare între „inimă” și „mărturisire” ar putea să existe?

Iar alternativa, legănarea în iluzii poate avea urmări dramatice. Vorbind despre „rătăcirea” care ne pândește. Este oare Alzheimer sau demența senilă altceva? Și putem crede că aceste stări le va rezolva un extravehicular sau mai știu eu ce altă pastilă?

Vremea de acțiune este acum, cu ajutorul lui Dumnezeu!

Învierea Domnului,
în iconografie

Conf. Marcel Muntean

Iconografia creștină cuprinde mai multe reprezentări ale sărbătorii Învierea Domnului. În vechime, imaginea Profetului Iona ieșind din pântecul chitului simboliza viitoarea scenă iconografică; precum și cea a mironosițelor femei întâlnite de către înger la mormânt conform relatărilor evanghelice. Încă din secolul al III-lea, la Duras-Europos, exista această viziune reprezentativă. Dar cea mai consacrată imagine o putem considera pe cea intitulată Pogorârea la iad a Domnului. Printre exemplele primordiale poate fi aceea a ilustrării scenei realizate pe una dintre coloanele ciboriului Bisericii Sfântului Marcu din Veneția de secol al VI-lea. Referindu-se la taina acestui eveniment fundamental din istoria mântuirii, patriarhul Serghie al Moscovei amintea: Hristos înviat a ieșit din mormânt tot așa cum a intrat la Apostoli prin ușile încuiate pe care nu le-a deschis; a ieșit din mormânt fără nici un semn că cineva din preajmă ar fi văzut ceva.

Compoziția iconografică Pogorârea la iad sau Anastasis are la bază epistola Sfântului Apostol Petru, în care se menționează despre Mântuitorul că s-a dus și a propovăduit și duhurilor, ce erau în temniță. Hristos, în smerenia Sa, asumându-și firea umană, Se pogorâre la iad, biruindu-l; eliberându-i pe protopărinții noștri Adam și Eva, împreună cu drepții Vechiului Testament.

Acest fapt constituie tema principală a sfințelor slujbe din Sămbăta Mare și din praznicul Învierii așa cum reiese din Irmosul canonului pascal - cântarea a 6-a: Pogorâre-te-ai în cele mai de jos ale pământului și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice, care țineau pre cei legați, Hristoase; și a treia zi, precum Iona din chit, ai înviat din mormânt.

Icoana Învierii se mai numește și Anastasis și este încununarea praznicelor împărătești, fiind așezată, atât pe iconostas, cât și pe tetrapod în naosul bisericilor. De asemenea, poate fi amintită ca posibil izvor al scenei și evanghelia apocrifă a lui Nicodim. În aceasta se relatează că cei doi fii ai lui Simion, Carinus și Leucius, au înviat în ziua morții lui Hristos.

Tot ei reamintesc dialogul purtat de Hristos cu stăpânul iadului: Ridicați-vă, porțile stăpâni (ai iadului), deschideți-vă porți veșnice, ca să intre împăratul slavei..., iar mai apoi același glas răsună, asemenea tunetului: Deschideți porțile, dați deoparte porțile veșnice, ca să intre împăratul slavei... Și împăratul mării s-a ivit, sub chip de om, și a luminat întunericul veșnic. A zdrobit lanțurile, și puterea Lui de învins ne-a cuprins pe toți, pe cei ce eram scufundați în adâncul întunericului păcatelor și în umbra de moarte a greșelilor noastre. Iisus i-a chemat la el pe cei înviați: Veniți la mine, toți sfinții, voi ce ați purtat chipul și asemănarea mea.

În centrul icoanei, Hristos, înveșmântat în haine strălucitoare, pășeste pe ușile sfărâmate ale iadului, având în mâna stângă un sul (rotulus), semn al propovăduirii Învierii în iad. În alte icoane, El ține o cruce monumentală, decorată cu motive ornamentale, simbol al biruinței asupra morții, iar cu dreapta Sa îl ridică pe Adam din mormânt. În icoanele din secolul al X-lea, Iisus își întinde mâinile spre Adam și Eva. Împreună cu ei sunt pictați, de o parte și de cealaltă, drepții Vechiului Testament, printre care îi recunoaștem pe împărații David și Solomon, purtând coroane, alături de Sfântul Ioan Botezătorul. Uneori în dreapta icoanei este redat profetul Moise, purtând în mâini tablele Legii. În jurul lui Hristos, mandorla multicoloră (în anumite icoane monocromă) îi include și pe câțiva îngeri pictați prin contururi ușoare, așa cum îi vedem și în alte compoziții, precum Înălțarea sau Adormirea Maicii Domnului. Detaliile unui peisaj muntos se desfășoară în cele două părți simetric; la baza lucrării este înfățișat iadul, aidoma unei prăpăstii de culoare neagră, ce se deschide spre privitor și conține diverse detalii semnificative precum: lacăte, chei sfărâmate și chipuri ori figuri ale diavolilor. Întreaga compoziție, cu o

adâncă reverberație interioară a misterului pascal, inspiră echilibru și armonie. Iisus unește prin Învierea Sa, atât lumea celor de dedesubt, cât și cea terestră, făcându-ne martori direcți ai Învierii, părtași ai propriei noastre învieri.

În aceeași redactare clasică, enunțată mai înainte, se înscrie și mozaicul grecesc de la Mănăstirea Hosios Loukas din veacul al XI-lea. Scena reunește cinci personaje, respectiv patru, dispuse simetric în jurul lui Hristos. Protopărinții noștri, în stânga imaginii, ies dintr-un cavou decorat cu motive ce amintesc de simbolul Sfintei Cruci, în timp ce, în partea opusă, cei doi bazilei îl arată pe Hristos. Mântuitorul triumfător și în proporții supradimensionate pășeste cu vigoare peste ușile iadului, ținând o cruce dublă, monumentală în dreapta Sa. Deasupra ansamblului se citește cuvântul Anastasis, adică Învierea. Fondul de aur înobilează și dă valențe spirituale scenei.

Cea de-a doua icoană a Învierii se numește Mironosițele la mormânt. Istorisirea acestei redări iconice se găsește, atât în Evanghelia apocrifă a lui Nicodim, cât și în cea canonică a Sfântului Apostol Matei, în care se prezintă episodul femeilor și a îngerului de la mormânt: Nu vă temeți, că știu că pe Iisus cel răstignit îl căutați. Nu este aici; căci S-a sculat precum a zis; veniți de vedeți locul unde a zăcut. Și degrabă mergând, spuneți ucenicilor Lui că S-a sculat din morți și iată va merge înaintea voastră în Galileea;

acolo Îl veți vedea. Iată v-am spus vouă (28, 5-7). Printre cele mai desăvârșite realizări, reținem fresca Îngerul alb de la Mănăstirea Mileșeva din Serbia, frescă ce aparține secolului al XIV-lea.

Compoziția este clasică și relativ simplă, diferă doar numărul îngerilor, astfel: la Sfinții Evangheliști Matei și Marcu sunt doi, în cea după Luca și Ioan este doar unul. În icoane ne sunt reprezentate pe de o parte cele trei femei purtătoare de mir, pe când în partea opusă îl vedem pe înger, șezând pe o parte a mormântului gol al lui Iisus. Îngerul în

veșminte luminoase le arată giulgiul și mahrama, ilustrând textul evanghelic: Iar mahrama, care fusese pe capul Lui, nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci înfășurată, la o parte, într-un loc (Ioan 20, 7).

Semnificativ este faptul că în secolul al XII-lea o altă compoziție a fuzionat cu cea prezentată mai înainte, ea poartă numele de Arătarea lui Hristos Mariei Magdalena sau Noli me tangere (Nu mă atinge), în anumite cazuri aceste două scene sunt pictate într-o singură compoziție monumentală. Cuvintele Evanghelistului Ioan: Iisus i-a zis: Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Mergi la frații Mei și le spune: Mă voi sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeu Meu și Dumnezeu vostru (20, 17) redau iconic acest dialog. Se consideră că tema iconografică a apărut în veacul al XV-lea sau cel de al XVI-lea secol în insula Creta, după care s-a răspândit în Italia.

Icoana cretană din secolul al XVI-lea de la Veneția ne înfățișează momentul întâlnirii dintre Maria Magdalena redată în genunchi și Hristos cel înviat ce poartă un rotulus înfășurat. Distanța dintre ei; precum și dialogul mâinilor întinse ale femeii, în raport cu întreaga atitudine reținută a lui Iisus, oglindesc pericopa evanghelică ce ne relatează despre dorința lui Hristos de a nu fi atins până ce nu se va sui la Tatăl. Repetând poziția și ritmica compozițională a personajelor, pictorul îmbogățește lucrarea în partea de sus cu fragmentul unui munte ce urcă spre stânga imaginii și cu trei copaci. Muntele ne reamintește că ne aflăm pe Golgota, de aceea se observă un detaliu al Sfântului Mormânt cu giulgiul și mahramă așezate, iar arbustul zvelt din centrul icoanei poate fi o aluzie la nemurire, la eternitatea sufletului. Accente de roșu nuanțat, albastru și aur, regăsite în veșminte, învăluite de dominantă ocrua caldă, dau lucrării o notă de armonie vivace.

Privind aceste icoane ale Învierii, să ne raportăm la îndumnezeirea firii omenești și nădejdea de îndumnezeire și de înviere a propriului nostru ipostas, așa cum menționează în epistola sa Sfântul Apostol Pavel: pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții (Romani 6, 4).

Învierea Domnului, mozaic, sec. al XI-lea, Mănăstirea Hosios Loukas

«Să ne veselim dumnezeiește!»

Protos. Simeon Pintea

oricare dintre credincioșii ortodocși realizează că există o diferență izbitoare, un contrast puternic între zilele Postului Mare și cele ale Sfințelor Paști. Evidența acestui fapt se observă mai ales în ziua Sfințelor Paști și în Săptămâna Luminată, când totul este diferit față de zilele dinainte. Dramatismul zilelor Sfințelor Pătimiri ale lui Hristos, exprimat de viața liturgică a Ortodoxiei prin culoarea cernită a veșmintelor sacre, prin slujbele de priveghere, lungi și sobre în același timp, prin asprimea postirii, prin întregul nostru mod de a vieții în aceste zile, este schimbat brusc de lumină și strălucire, lumină ce izbucnește din adâncul tainic al nopții celei sfinte al Învierii lui Hristos. Sfântul Teodor Studitul își începea cuvântul său de Paști cu aceeași uimire: „ce este aceasta? Ce mare strălucire luminează astăzi lumea și împodobește astfel Biserica? Ce s-a întâmplat de ne-am schimbat starea? Ieri eram posomorâți și întristați, iar astăzi în lumină și bucurie suntem; ieri în scârbă și astăzi în veselie; ieri în suspine și astăzi întru cântări de bucurie. Întreb care este pricina, care ne-a adus această lumină și bucurie?”, iar răspunsul ni-l dă tot el: „Hristos a înviat din morți și a dăruit tuturor oamenilor înălțare la cer, a deschis Raiul și a slobozit intrarea tuturor care vor crede în El”¹.

Cum trăim duhovnicește, însă, această schimbare? Întrebarea rămâne oportună, deoarece vedem chiar și la credincioșii cei mai dedicați vieții Bisericii, că adesea schimbarea bruscă de la legea postului la „dezlegarea la toate” poate să îngreuneze viața duhovnicească și chiar să zădărnicească bogăția de virtuți câștigată în timpul Postului. În experiența vieții duhovnicești, concentrația în marea Tradiție Patristică și Canonică a Bisericii, găsim și răspunsurile necesare, pentru ca Sărbătoarea să încununeze Postul și să ne statonească în virtuți. Sfântul Ioan Gură de Aur, cunoscând din experiența pastorală alunecarea lesnicioasă a omului, mai ales în perioadele de repaus și de lipsă de efort, care nasc și lipsă de atenție și concentrare, într-o Omilie de la Paști zicea: „Am lepădat sarcina postului, dar n-am lepădat rodul postului. Căci este cu puțință și a lepăda sarcina postului și a păstra rodul postului. A trecut osteneala nevoițelor, dar n-a trecut sârguința isprăvilor. S-a dus postul, dar rămâne cucernicia [...] A trecut postul cel trupesc, dar n-a trecut postul cel duhovnicesc. Acesta este mai bun decât acela și pentru acesta s-a făcut acela”².

Dar cum ar trebui primite și trăite în mod concret sfintele zile de sărbătoare ale Învierii lui Hristos? Canonul 66 al Sinodului Trulan (anul 692) indică creștinilor o rânduială de prăznuire a Săptămânii Luminată: „se cuvine ca, de la sfânta zi a Învierii lui Hristos, Dumnezeu nostru, până la noua duminică (următoarea duminică), întreaga săptămână să o petreacă credincioșii fără întrerupere în sfânta Biserică, în psalmi și cântece (imne), petrecând și în cântări duhovnicești, bucurându-se întru Hristos, și sărbătorind și îndeletnicindu-se cu citirea dumnezeieștilor Scripturi și îndestulându-se cu Sfintele Taine. Căci astfel vom fi și înviați împreună cu Hristos și împreună înălțați. De aceea, în nici un chip să nu se facă în zilele arătate alergare de cai sau alte jocuri obștești (populare)”³.

Tălcuind acest canon, îl putem adapta foarte bine contextului de viață a fiecăruia. Mai întâi de toate, canonul îi îndeamnă pe credincioși să petreacă întreaga Săptămână Luminată în biserică. Toate praznicele creștine sunt sărbătorite prin Dumnezeiasca

Liturghie. Liturghia este sărbătoarea prin excelență a Bisericii deoarece este întâlnirea dintre Mirele Hristos și Biserica Mireasă în comuniunea cea mai intimă a Jertfei Euharistice. De aceea nu există, nu poate exista sărbătoare fără Liturghie. Și mai ales zilele de Paști sunt zile liturgice prin excelență deoarece Jertfa Euharistică este și o permanentă înnoire, reactualizare, a trecerii lui Hristos de la moarte la viață și prin ea a trecerii noastre de pe pământ la cer. Este firesc astfel pentru creștini să participe la toate sfintele slujbe și mai ales la Dumnezeiasca Liturghie în zilele Săptămânii Luminată. Descoperirea bogăției teologice și duhovnicești a conținutului imnelor și a ritualului va adânci pentru fiecare trăirea tainei pascale. A lipsi de la sfintele slujbe în aceste zile fără vreun motiv întemeiat sau a alege o alternativă lumească, va arăta pe de o parte calitatea vieții de creștin pe care o trăim, și pe de alta neglijența față de cele sfinte.

Rugăciunea de la biserică trebuie să se prelungească prin „psalmi și cântări duhovnicești” în rugăciunea din afara spațiului de cult, în pravila personală, pentru a ține cugetul treaz și a ne feri de pătrunderea în noi a păcatelor prin gânduri. Rugăciunea și cugetarea neîncetată la Dumnezeu ține mintea într-o stare de veghe. Rostirea cu voce sau doar în gând a unor rugăciuni ușor de reținut sau chiar a unor cântări din cadrul sfintelor slujbe îl așază pe creștin în prezența tainică a lui Dumnezeu. În Scara sfântului Ioan Scărarul citim: „Ni s-a poruncit să priveghem totdeauna în rugăciuni și citiri, dar mai ales în sărbători”. Lectura duhovnicească este de asemenea importantă, mai ales lectura acelor pasaje din Sfânta Scriptură care istorisesc evenimentele legate de sărbătoare, dar și alte cărți duhovnicești sau ale Sfinților Părinți. Acestea trebuie alese cu multă atenție și grijă cu ajutorul și recomandarea duhovnicului. Rolul lecturii este întâi de toate înțelegerea evenimentelor prăznuite și a importanței lor pentru viața noastră, dar și faptul că din ea se naște o aprofundare a tainei prin meditația pe care lectura o naște. Privegherea în rugăciune și meditație la marile taine ale iconomiei dumnezeiești prăznuite la Sfintele Paști ne vor feri de izbânda vrăjmașului de a fura comoara virtuților din suflet și ne vor menține în mediul harului experimentat în și prin Liturghie.

Canonul îi îndeamnă apoi pe toți creștinii să se îndestuleze cu Sfintele Taine, adică să se împărtășească. Participarea la Dumnezeiasca Liturghie fără să ne împărtășim este una ne-deplină, și în anumite împrejurări chiar un nonsens. De aceea, dacă de Paști mergem la sfânta biserică, ar trebui negreșit să ne și împărtășim. Praznicul în sine nu are numai un caracter anamnetic, nu este numai o aducere aminte de un eveniment trecut, ci ne recapitulează în învierea lui Hristos. De aceea ni se și spune adesea că și noi vom învia împreună cu El sau vom participa la învierea Sa. Dar acest lucru este posibil în mod real numai în Euharistie unde ne împărtășim din Trupul jertfit și înviat al lui Hristos. Duhul lui Hristos care iradiază din trupul Său înviat ne impregnează și pe noi cu viața Lui. Ne dă viața din Viața Lui. Din nefericire, în Biserica noastră sunt încă atât de multe rezerve față de practica împărtășaniei întregii comunități euharistice la fiecare Dumnezeiască Liturghie. De aceea există multe biserici unde, la Liturghia de Paști, ca de altfel la majoritatea Liturghiilor de peste an, nu se împărtășește nimeni sau numai un număr redus de credincioși. Lucrurile nu ar trebui să fie așa. Toți credincioșii ar trebui învățați și îndemnați să se împărtășească; firește cu pregătirea necesară prealabilă.

Toate aceste sfaturi pe care Biserica ni le pune înainte au rostul ca să împiedicăm a transforma sărbătoarea creștină a Învierii Domnului într-una lumească. Secularizarea pătrunde în toate sferile societății. Noi înșine devenim din ce în ce mai secularizați. Acest lucru se vede, de exemplu, și din modul cum ne pregătim și cum ținem sărbătorile. Adesea se întâmplă chiar un lucru straniu. O sărbătoare creștină care se fundamentează pe o realitate istorică să-și piardă total semnificația și să devină doar un timp al dezmațului. Sărbătorind însă potrivit învățaturii Bisericii noastre, ne vom veseli dumnezeiește, vom simți bucuria tainică a Învierii lui Hristos și vom pregusta Ziua cea neînserată a Împărăției Sale celei veșnice.

A X-a ediție a Congresului Național de Istorie a Presei la Cluj-Napoca

Ierom. Maxim Morariu

În zilele de 31 martie și 1 aprilie ale anului curent, la Cluj-Napoca s-a desfășurat cea de-a zecea ediție a Congresului Național de Istorie a Presei. Manifestarea, organizată de către Universitatea „Babeș-Bolyai” în parteneriat cu Mitropolia Ortodoxă Română a Clujului, Maramureșului și Sălajului, Eparhia Greco-catolică de Cluj-Gherla și Asociația Română de Istorie a Presei, a fost intitulată: *Tradiții ale presei religioase din România*.

Evenimentul a debutat vineri, 31 martie, începând cu ora 10, în Aula Magna a Universității Clujene, cu cuvintele de bun-venit ale Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, ale domnului academician Ioan-Aurel Pop, rectorul Universității, ale părintelui prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității, ale domnului conf. univ. dr. Emil Boc, primarul urbei Clujene și ale domnului Cătălin Negoită, președintele Asociației Române de Istorie a Presei, care în alocuțiunile lor au salutat inițiativa organizării acestui Congres, care i-a aparținut domnului prof. univ. dr. Ilie Rad - președintele comitetului de organizare al manifestărilor și președinte de onoare al Asociației pomenite -, au urât bun venit oaspeților din țară și din Republica Moldova și au urât ședere plăcută invitaților. Apoi, în baza unei frumoase tradiții, doamna conf. univ. dr. Aurelia Lăpușan a acordat Premiul Național pentru Jurnalism „Nicolae Sever Cărpinișan”, domnului Horia Bădescu, reprezentat la manifestare de fiul dânsului, iar membrii fondatori ai Asociației Organizatoare, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, au primit diplome de onoare din partea ei.

A urmat apoi conferința inaugurală a domnului academician Ioan-Aurel Pop, intitulată: *Reflectarea trecutului românilor în presa contemporană* și cea a părintelui profesor universitar dr. Ioan Chirilă, intitulată: *Presa religioasă din Transilvania sec. XIX-XX și receptarea Marii Uniri (cu accent major pe „Telegraful român”)*. Apoi, după masa de prânz, cei peste 70 de participanți s-au împărțit pe șapte paneluri, unde au discutat despre istoria presei religioase, contribuția unor personalități la dezvoltarea ei, rolul publicațiilor eclesiale ca reper spiritual, științific și cultural, particularitățile ei culturale și politice, limbajul acesteia și evoluția ei de-a lungul timpului, dar și relația ei cu mediul online, precum și alte aspecte similare. Profesori din toate marile universități ale țării, de la București, Cluj, Iași, Timișoara, Sibiu, Constanța, Galați, Oradea, Alba-Iulia sau Reșița, dar și de la diferite instituții școlare, muzeale sau de presă și de la centre universitare din Republica Moldova, s-au reunit în cadrul acestei manifestări, împărtășind rezultatele muncii lor și purtând discuții ample și constructive cu colegii de breaslă din alte centre sau cu specialiștii de la catedră.

Apoi, începând cu ora 18 au avut loc adunarea Generală a Asociației Române de Istoria Presei, discutarea unor chestiuni organizatorice, prezentarea de către părintele dr. Florin-Cătălin Ghiș a revistei *Tabor*, întemeiată de Mitropolitul Bartolomeu Anania, care a aniversat 10 ani de apariție lunară neîntreruptă, iar la final a urmat o prezentare a publicațiilor participanților.

Sâmbătă, invitații au participat la o excursie documentară la mănăstirile de la Nicula și Rohia, unde au beneficiat de un ghidaj profesionist și au descoperit două vetre de o importanță primordială pentru istoria spiritualității ardelenilor.

Cea de-a zecea ediție a Congresului Național de Istorie a Presei, ale cărui lucrări se vor publica în curând și care a fost, pentru prima dată dedicat publicisticii religioase s-a constituit așadar, după cum am încercat să arătăm și, după cum am afirmat participanții la manifestare, într-un frumos eveniment de înaltă ținută academică, ce a reunit specialiști din toate marile centre din țară și străinătate și a creat cadrul unor discuții constructive, atât cu valențe evaluative, cât și cu scopul de a contribui la publicistica revuistică ulterioară din acest spațiu.

Paști. Tablou de Yuliya Kuzenkova, 2002.

¹ Sfântul TEODOR STUDITUL, Cuvinte Duhovnicești, (69), Editura Episcopiei Ortodoxe, Alba-Iulia, 1994, p. 2010

² Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, Cuvânt ce s-a zis în Sfânta și Marea Duminică a Paștilor asupra celor ce se îmbată și de Înviere, în Sfinții Părinți despre Moartea și Învierea Domnului, Editura Sofia, București, 2008, p. 315.

³ Sfântul IOAN SCĂRARUL, Scara dumnezeiescului urcuș, nota 521, în Filocalia, vol. 9, traducere Pr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2013, p. 305.

Cuviosul Charbel Makhlof și calea dragostei

Protos. Benedict Vesa

Dumnezeu este dragoste. Dumnezeu este adevăr. Dumnezeu este dragostea adevărată. Lumea lui Dumnezeu este lumea dragostei; este lumea adevărului, și nu există nici un adevăr în afara dragostei. Omul nu se împlinește decât prin dragoste, și nu ajunge la adevăr decât numai prin spațiul lui Dumnezeu. Acesta aparține lui Dumnezeu; este copilul dragostei, copilul lui Dumnezeu, și casa lui reală este lumea lui Dumnezeu. Există o singură cale către lumea lui Dumnezeu, Hristos. Hristos este adevărul dragostei întrupat. El este proclamarea adevărului vieții și calea către lumea lui Dumnezeu. Fiecare om, în timpul călătoriei sale din această lume către cealaltă, este chemat să urmeze această cale. Și, la fel ca în orice călătorie din această lume, și pentru cealaltă trebuie să-și ia cu sine provizii și arme. Singura provizie pentru această călătorie este dragostea, iar singura armă, la fel, este dragostea. Această dragoste nu poate decât să cuprindă toate ființele umane, nu așteaptă nimic în schimb, nu cunoaște limite și este necondiționată. Acesta este modul în care ne iubeste Dumnezeu, iar noi suntem chemați să ne iubim unii pe alții cu aceeași dragoste, cu dragostea lui Dumnezeu. Să ne rugăm pentru a primi această dragoste de a-i iubi pe toți oamenii, fără recompensă, fără limite, fără condiții, așa cum iubeste Dumnezeu, și astfel vom deveni copii ai lui Dumnezeu. Omul a venit din inima lui Dumnezeu și se va întoarce la inima lui Dumnezeu”¹.

Acestea sunt cuvintele testament ale Cuviosului Charbel Makhlof din Munții Libanului, monah al Bisericii Maronite. Suntem familiari cu personalitățile duhovnicești contemporane din spațiul ortodox sau chiar din spațiul occidental, dar destul de puțin cu cele din Orientul creștin. Cuviosul Charbel este un nume de rezonanță din Biserica Maronită din Liban, viețuitor în secolul al XIX-lea, într-o tăcere și discreție eremitică maximă, specifică tradiției răsăritene. A și fost cunoscut doar după plecare sa în eternitate.

Yussef Antoun Makhlof, după numele de botez, se naște în circumstanțe umile în Libanul anului 1828, ca cel mai mic dintre cei cinci copii ai lui Antoun Zaarour Makhlof și Brigitta Elias al-Shediyah. Datorită stării financiare precare, tatăl său pleacă departe de familie și este nevoit să muncească din greu. Din pricina condițiilor grele de muncă, moare când fiul său cel mai mic avea doar trei. Yussef își începe studiile la școala parohială. Atras de rugăciune și singurătate de la o vârstă fragedă, își petrece o mare parte din timp în aer liber, în câmpurile și pășunile aflate în apropiere de satul său, contemplând pe Dumnezeu în mijlocul frumoaselor văi și pe munții înalți ai Libanului. Unchiul și tutorele său Tanious dorea ca tânărul Yussef să continue să lucreze cu el, în timp ce mama sa dorea să îl vadă căsătorit. Însă Yussef avea alte planuri. Așa se face că, la vârsta de 23 de ani, pleacă de acasă, fără a informa pe nimeni, și devine „Fratele Charbel”, după un pelerinaj pe jos către mănăstirea unde se va închinovia. Reface, într-un fel, itinerariul unchilor săi pe linie maternă, care erau deja călugări eremiți la Schitul Sfântul Pavel în Valea Qadisha. Intră ca frate în Mănăstirea Maicii Domnului din Mayfouq, primind numele de Charbel, care în limba siriacă înseamnă „povestea lui Dumnezeu”, după numele unui sfânt cu același nume, Episcop de Edessa, martirizat în anul 121. Din dorința de o viață pustnicească aspră se transferă în Mănăstirea Sfântului Maron din Annaya, în apropiere de Beirut. În ziua de 1 noiembrie 1853 depune voturile monahale, în cadrul unei ceremonii restrânse, chiar și pentru familia lui.

Tânărul călugăr Charbel începe să studieze filozofia și teologia la Mănăstirea Sfinților Ciprian și Iustina în Kfifan, în districtul Batroun, pregătire necesară pentru hirotonie. Printre profesorii de la seminar se numără și părintele Nimatullah Kassab, considerat mai târziu și el în rândul sfinților. Va fi hi-

rotonit preot șase ani mai târziu, la 23 iulie 1859, în Bkerk, și trimis înapoi la Mănăstirea Sfântului Maron, unde trăiește o viață de asceză severă și tăcere contemplativă timp de 16 ani. Superiorii lui Charbel observă lucrarea deosebită a lui Dumnezeu în viața lui, căci acesta devenise cunoscut ca un făcător de minuni, chiar și printre unii musulmani. În 1875, Cuviosul Charbel primește permisiunea de a trăi viață pustnicească într-un schit din apropiere dedicat Sfinților Apostoli Petru și Pavel, privilegiu care se acorda doar celor cu o îndelungată experiență spirituală. Această schimbare de viețuire a fost determinată de un eveniment miraculos. Cuviosul Charbel primește solicitarea de a întocmi un raport urgent; se așază pe timp de noapte ca să îl întocmească. Spre surprinderea sa, uleiul din lampă stă să se termine. Astfel, îi cere unuia dintre slujitorii laici din mănăstire să umple lampa cu ulei, dar acesta o umple cu apă, pentru a-l pune la încercare. Dar lampa se aprinde imediat și continuă să ardă puternic. Starețul mănăstirii, informat de acest lucru, ajunge repede pentru a verifica el însuși acest lucru și descoperă că era, într-adevăr, plină de apă și totuși ardea. Interpretează această lucrare drept un semn de sus că Charbel era gata să trăiască viața de retragere.

Pentru douăzeci și trei de ani, Cuviosul Charbel duce o viață extrem de austeră, una de mortificare severă. Purta o cămașă de păr, dormea pe o saltea de paie, cu o scândură drept pernă, iar masa sa zilnică erau câteva resturi pe care le primea de la mănăstire. Dă o atenție deosebită Euharistiei, petrecând ore în șir de pregătire înainte de săvârșirea Liturghiei și mult timp după, dedicat rugăciunii de mulțumire. În ziua de 16 decembrie 1898, suferă un accident vascular în timp ce celebra Sfânta Liturghie. Trece la cele veșnice în ajunul Crăciunului al aceluiași an. Mormântul Cuviosului Charbel devine un loc de pelerinaj după moartea sa. I se atribuie numeroase minuni prin lucrarea lui Dumnezeu, atât în Liban, cât și în întreaga lume. Va fi beatificat în ziua de 5 decembrie 1965 și canonizat 12 ani mai târziu, pe 9 octombrie 1977, de către Papa Paul al VI-lea. Acesta îl descrie cu drept „o floare admirabilă de sfințenie înflorită pe tulpina tradițiilor monahale vechi ale Orientului... un pustnic al Munților Liban este înscris în numărul fericitorilor și întregul popor creștin se îmbogățește, prin exemplul și mijlocirea lui, cu un nou membru eminent al sfințeniei monahale”².

Într-o lume extrem de pragmatică, greu se mai poate identifica rolul unui monah, cu

atât mai mult a unui eremit, care pare să fi părăsit lumea, să fi fugit de lume și, în consecință, este dificil să descriem „sfințenia monahală”. Din pricina unei viziuni hiperactiviste asupra lumii, lucrarea interioară este puțin prețuită, din nefericire, chiar și în interiorul Bisericii. Acest lucru se vede și din insistența în contemporaneitate ca mănăstirile să fie generatoare de activități sociale, care se realizează, evident, în detrimentul vieții contemplative. Nu că am fi împotriva acestora, absolut necesare în lucrarea Bisericii, ci doar pentru că socotim că vizează, mai ales, viața parohială. Acesta este contextul în care, acest monah, retras din lume, dar pentru lume, devine un far și un pol de atracție. Și tocmai de aceea fascinează. Intuiția unei cetățenii cerești îi face pe oameni să îl recunoască drept un apropiat de Dumnezeu. Și acest lucru se întâmplă după trecerea sa în eternitate, tocmai pentru a nu-i schimba și răsturna orientarea vieții, către cer și către lume, în același timp. Monahul este acela care cuprinde în sine întreaga lume și, atunci când stă în fața lui Dumnezeu, se face chezaș pentru întreaga lume. Și acest lucru pentru că o iubeste. Devine omul universal care se așază în inima lumii. Singurul înțeles al lumii și singurul drum pe care ni-l propune este dragostea. Acesta este mesajul său puternic pentru posteritate: „Lăsați iubirea să fie fără limite, comunitatea voastră să fie Biserica și regula voastră Evanghelia. Fiți ancora care ghidează navele în aventura lor pe mările furioase și lăsați inimile voastre să fie porturi de pace pentru cei pierduți, fără adăpost și căutând ajutor. Prin rugăciunile voastre veți invoca mila și dragostea va veni ca o ploaie pe pământ. Rugați-vă ca inimile împietrite să fie încălzite, mințile întunecate să se deschidă, și calamitățile și ororile vor fi reduse. Nu vă temeți, în cele din urmă lumina lui Hristos se va ridica, semnul Crucii va străluci, iar Biserica va împrăști lumina. Rămâneți fermi în credința voastră în Hristos și nu vă fie frică, rămâneți în încrederea în Dumnezeul învierii și al vieții; slava Lui revine în toată vremea”³.

Arhim. Grighentie Oțelea, *Remedii patristice pentru boli contemporane: gândurile răutății și tămăduirea lor. Perspective evagriene*, Editura Episcopiei Sălajului “Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2015.

Teologia patristică și ideile regăsite în scrierile unor părinți sau scriitori cunoscuți din primele secole creștine se bucură astăzi de o adevărată redescoperire. Reeditarea operelor autorilor din această perioadă sau publicarea unor volume în paginile cărora sunt analizate spusele lor constituie o dovadă în acest sens.

În cea din urmă se înscrie și lucrarea părintelui arhimandrit Ghrighentie Oțelea, starețul mănăstirii “Adormirea Maicii Domnului” de la Strâmba, județul Sălaj, care e deja cunoscut mediului publicistic datorită publicării unei frumoase monografii a lăcașului pe care îl păstorește de aproape două decenii⁴. De această dată, dânsul se apleacă asupra personalității lui Evagrie Ponticul⁵, analizând modalitățile de tămăduire a gândurilor răutății pe care le propune acesta.

Lucrarea beneficiază de prefața părintelui episcop Petroniu Florea al Sălajului și de o postfață ce poartă semnătura părintelui conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, consilier al aceleiași eparhii și cadru didactic universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Pe lângă binecuvântarea propriu-zisă și recomandarea lucrării, ierarhul pomenit realizează și o scurtă prezentare a impactului ideilor evagriene, arătând că: “Dacă din punct de vedere cantitativ, lucrările lui Evagrie Ponticul sunt puțin numeroase, în ceea ce privește conținutul lor, sunt foarte importante. Ele au fost prețuite nu numai la greci, dar chiar și de alte popoare, în limbile cărora au fost traduse și răspândite cu mare rezechiune”⁶.

La rândul lui, părintele postfațator pendulează în jurul conceptului de paternitate duhovnicească, ce joacă un rol important în cercetarea analizată, realizând o trecere în revistă a rolului jucat de acest concept în istoria spiritualității răsăritene. După ce definește din punct de vedere etimologic patologia, și vorbește despre multiplele forme pe care le-a ipostaziat termenul de-a lungul timpului, el arată de ce paternitatea duhovnicească a devenit o trăsătură definitorie a spiritualității ortodoxe: “Comparând traseul duhovnicesc al omului cu ascensiunea pe un munte necunoscut, în spiritualitatea răsăriteană s-a înrădăcinat profund ideea că așa cum există nevoia de o călăuză care are capacitatea să ne descifreze tainele muntelui și să ne ferească de pericolele sale, tot așa avem nevoie de îndrumători duhovnocești, buni cunoscători ai urcușului spiritual și experimentați călărători pe culmile trăirilor duhovnicești. Din această perspectivă, paternitatea duhovnicească și tradiția povățuirii au devenit trăsături definitorii ale spiritualității ortodoxe”⁷.

Lucrarea propriu-zisă, împărțită în 5 capitole, analizează biografia controversatului personaj (pp. 17-44), comparând diferite surse și propunând cea mai plauzibilă variantă atunci când nu există un consens unanim al patrologilor, prezintă rolul lui în disputa origenistă (pp. 45-50), și analizează opera lui (pp. 50-72), focalizându-se pe cele opt gânduri ale răutății (pp. 73-106) și pe cele opt păcate pe care le generează ele (pp. 107-140). Autorul realizează de asemenea o comparație cu Sfântul Ioan Casian (pp. 140-146), insistând de fiecare dată asupra laturii practice a scrierilor autorului din cel de-al patrulea secol creștin.

După enunțarea propriu-zisă a celor opt gânduri, în jurul cărora se concentrează de altfel lucrarea, autorul încearcă să pătrundă în interiorul ideilor sale și să vadă cum se răsfrâng trăirile lui asupra ideilor enunțate în paginile scrierilor sale.

Lucrarea părintelui Ghrighentie, întocmită într-o manieră riguroasă, cu un aparat critic ce susține afirmațiile sale și o bibliografie selectivă plasată la finalul ei, nu se remarcă totuși prin excesul bibliografic cu care ne-au obișnuit cercetările contemporane, ea rămânând un text echilibrat și accesibil cititorilor, atât din acest motiv, cât și datorită limbajului accesibil.

Având în vedere conținutul și actualitatea temei cu care părintele arhimandrit pomenit se preocupă în cadrul cercetării lui, nu putem decât să o recomandăm spre lectură celor interesați de teologia patristică sau de opera evagriană.

Ierom. Maxim Morariu

¹ Arhim. Ghrighentie Oțelea, *Mănăstirea Strâmba, loc Sfânt de îndreptare a sufletului*, Editura Episcopiei Sălajului “Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2013.

² Despre care, părintele Gabriel Bunge a scris mai multe opere, devenite cu adevărat referențiale în spațiul teologic. A se vedea, de exemplu: Ierom. Gabriel Bunge, *Evagrie Ponticul. O introducere*, trad. diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1997; Idem, *Mânia și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau Vinul dracilor și pâinea îngerilor*, trad. diac. Ioan Ică jr., ediția a II-a, Editura Deisis, Sibiu, 2002; Idem, *Akedia. Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau suferința în lupta cu demonul amiezii*, trad. diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2003.

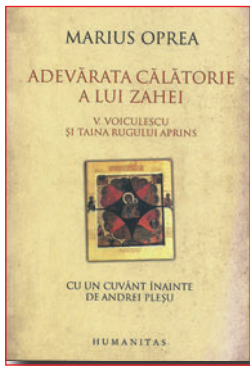
³ P. Petroniu Florea, “Cuvânt înainte”, în Arhim. Grighentie Oțelea, *Remedii patristice pentru boli contemporane: gândurile răutății și tămăduirea lor. Perspective evagriene*, Editura Episcopiei Sălajului “Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2015, p. 5.

⁴ Pr. conf. univ. dr. “Paternitateaduhovniceascăinspiritualitatearăsăriteană”, în Arhim. GrighentieOțelea, *Remediiipatristicepentrubolicontemporane: gândurile răutății și tămăduirea lor. Perspectiveevagriene*, EdituraEpiscopieiSălajului “Credințăși viațainHristos”, Zalău, 2015, p. 158.

⁵ Father Hanna Skandar, *Saint Sharbel - From his Contemporaries to Our Era*, Our Lady of Fortress-Menjez-Akkar, Lebanon, 2009, p. 230.

⁶ Omilia din 5 decembrie 1965.

⁷ Father Hanna Skandar, *Saint Sharbel*, p. 236.

Marius Oprea, *Adevărata călătorie a lui Zahei: V. Voiculescu și taina Rugului Aprins*, Cuvânt înainte de Andrei Pleșu, Editura Humanitas, București, 2008, 317 p.

Mișcarea cultural-duhovnicească desfășurată în ctoria bucureșteană a mitropolitului Antim Ivireanu între anii 1944 și 1948 a fost redescoperită în ultimele două decenii mai ales prin lucrările semnate de mitropolitul Antonie Plămădeală și de părintele Andrei Scrima. Cei doi îmbracă haina istoricilor participanți la mișcarea pe care fiecare o descrie din propria experiență. De aceea o punere în lumină a Rugului Aprins din perspectiva cercetării istorice este binevenită, fiindcă oferă o nouă imagine asupra nucleului de la Antim, de această dată din postura istoricului profesionist. Tocmai acest lucru îl realizează Marius Oprea, reputat cercetător al comunismului românesc, printr-o lucrare care prezintă destinul poetului Vasile Voiculescu și al însoșitorilor săi prin întineric și temniță, intitulată sugestiv după povestea eroului singurului roman al poetului, *Zahei orbul*. Cartea ilustrează participarea lui V. Voiculescu la serile duhovnicești organizate de Rugul Aprins la Mănăstirea Antim, la întâlnirile cu o seamă de trăitori ai duhului, la colocviile care s-au prelungit și după desființarea de facto a grupului, continuând cu refacerea cadrului procesului și a imaginii temniței în care membrii grupului au fost aruncați în anul 1958.

Marius Oprea realizează un tablou amplu nu doar a ceea ce a însemnat Rugul Aprins pentru Bucureștii anilor 1950, ilustrând activitatea membrilor săi de marcă, oferind detalii cu privire la biografia lui V. Voiculescu și a rolului jucat de părintele Dumitru Stăniloae prin traducerea sale patristice, ci reușește să încadreze întreaga mișcare în cadrul postbelic al amplelor transformări prin care a trecut societatea românească și al flagelului la care a fost supusă întreaga elită socială, culturală și bisericească a României comuniste. Victime ale acestui flagel au fost pe rând burghezia, elitele și Biserica, aceasta reprezentând totodată ultimul obstacol important în calea impunerii regimului de inspirație sovietică. Or, în ochii partidului, înspăimântat de reverberațiile și ecurile pe care revoluția maghiară de la Budapesta din 1956 le-ar fi putut avea în țară, întrunirile unor intelectuali, discuțiile și credința lor în Dumnezeu deveniseră o blasfemie și un păcat de moarte, deoarece „ai vrut să dai foc la comunism, cu Rugul tău Aprins”, cum îl acuzase pe Daniel Sandu Tudor un securist în timpul anchetei. Reconstituind dosarul de urmărire și procesul lotului Rugul Aprins, autorul reușește să descopere nu doar concluziile aberante ale anchetatorilor, minciuna și șantajul din spatele unor declarații ale martorilor, cât mai ales metodele de constrângere folosite de poliția regimului represiv pentru a scoate de la inculpați sau a pune în declarațiile lor mărturiile neadevărate pe care aceștia doreau să le audă. În cazul lui Vasile Voiculescu, arestat la vârsta de 73 de ani, securiștii au apelat la o tortură morală, însoțită de înfometare, însetare, anchete încrucișate, lipsa asistenței medicale și frig, încercând de fapt să-i frângă astfel verticalitatea spiritual-

morală. Reușind în acest mod să-i smulgă o recunoaștere că a scris și difuzat poezii cu conținut mistic-religios, îndemnând la o viață duhovnicească, securiștii l-au etichetat drept „contrarevoluționar”, „element dușmănos al clasei muncitoare”, „al regimului popular-democrat” și „al URSS”. Studiind actele procesului, Marius Oprea conchide simplu că „procesul a fost o parodie cu ușile încuiate”, securitatea și procuratura transformând peste noapte o mână de oameni pe care îi lega Rugăciunea lui Iisus, dragostea pentru artă, literatură și Dumnezeu în complotiști care amenințau grav regimul democrației populare. Și pentru că nu-l acceptaseră de bună voie, condamnații au fost supuși unei reeducări diabolice menite să-i convingă de binefacerile impuse de tancurile sovietice. Între victimele reeducării membrilor Rugului Aprins s-au numărat Daniil Sandu Tudor, mort la Aiud în 1962, și Vasile Voiculescu secerat în 1963 de o tuberculoză pulmonară și oosă contractată din cauza mizeriei, frigului, inaniției dar mai ales a „grijii” și „bunăvoienței” cu care l-au tratat conducerea și medicii închisorii.

Supunând judecății adevărului faptele petrecute, dar mai ales întregul aparat care gestionat și mutilat viața unor oameni și a întregii societăți, Marius Oprea subliniază că victima veritabilă a întregii scene nu a fost alta decât adevărul însuși. Un Adevăr mutilat la propriu și la figurat de penumbra ostilă a birourilor anchetatorilor, a purtării dezumanizante a personalului închisorilor, a plastografiei interpretărilor penale, a dorinței sistemului represiv de a înăbuși din fașă „elementele periculoase care nu au făcut nimic, dar pot să facă”, dar mai ales a minciunii biroului politic al partidului și dorinței acestuia de a-și păstra puterea prin lichidarea oricăror forme coagulante și de organizare „care ar fi putut pur și simplu să nu iubească dictatorul și statul creat de el”. Motivul? Oprea îl redă citând cuvintele starețului Elefterie al Mănăstirii Derwent, o altă victimă a minciunii anchetatorilor comuniști: „ei nu știu ce-i adevărul. Și chiar dacă ar ști, tot nu l-ar cinsti, pentru că și-au făcut din neadevăr și ură stâlp al existenței”. Desigur, adevărul îl cunoșteau, dar nu le convenea, astfel că au fabricat și au mutilat ființa acestuia pentru a da drept adevăr, minciuna lor. Comuniștii nu știuseră însă că Adevărul cu care se confundaseră cei condamnați, batjocoriți, schingiuiți și unii chiar omorâți de ei nu putea fi omorât și stârpit, pentru că acesta era însuși Iisus Hristos.

Acum în anul comemorativ al patriarhului Justinian și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului putem, așadar, recurge la (re)lectura unei cărți care înfățișează cum o mână de oameni au ajuns „dușmani ai poporului”, investigația istoricului Marius Oprea reconstituind circumstanțele politice, intelectuale, umane și religioase ale unuia dintre cele mai exemplare cazuri de reprimare stalinistă din România: procesul lui Vasile Voiculescu și al Rugului Aprins. În urma unei munci de documentare de peste 16 ani, autorul a reușit să reconstruiască pe baza memorialisticii și interviurilor directe cu foști membri și rude ai grupului Rugul Aprins, dar mai ales a dosarelor din arhivele Securității, ale Ministerului Afacerilor Interne și ale Comitetului Executiv al CC al PCR, nu doar dosarul unui lot de arestați și condamnați ai regimului dictatorial, ci destinul vieții unor oameni, care au crezut în frumusețea poeziei, în valorile ortodoxiei și ale bogăției culturii, frânți, dar nu înfrânți de tăvălugul fiarei roșii.

Mircea-Gheorghe Abrudan

Breviter

Istoria publică a „Mioriței”

Aurel Sasu

Într-un caiet, în creion, al lui Valeriu Anania (*Fragmentarium*, Sibiu, februarie, 1945), cu note de lectură din Ovidiu Papadima (*Probleme de construcție dramatică*), Raul Teodorescu (*Teoria generală a capodoperei literare*, 1938), Mihail Dragomirescu (*Critică*, I, 1927), Radu Stanca (*Despre teatrul literar*), Victor Iancu (*Actualitatea atitudinii estetice*), Petre Hossu (*Spre o dialectică a tragediei*), Lucian Blaga (*Știință și creație*, 1942), Alexandru Roșca (*Motivele acțiunilor umane*, 1943), Eugen Russu (*Considerațiuni psihologice despre adevăr și frumos*, 1942), P. Guillaume (*La formation des habitudes*, 1936), Alexandru Claudian (*Cunoaștere și suflet*, 1940), T. Vișanu (*Estetica*, I, 1934), Alfred de Vigny (*Moïse*), psalmi de T. Arghezi, copiați din volumul de *Versuri* (1940), poezii de V. Voiculescu, reproduse din volumul *Întrezăriri* (1940), psalmul 18 și două desene anatomice color, există și această însemnare din 1957 (un fel de jurnal, abandonat, al *Mioriței*):

„Pe la mijlocul lui februarie 1957, d. Arghezi mi-a cerut *Miorița* și a dat-o lui [Alexandru] Balaci, redactorul-șef al Editurii de Stat. Piesa a fost citită și de Barbu, care, pe la mijlocul lui (februarie – șters în text!), martie m-a chemat la Editură și m-a copleșit cu elogii. Mi-a spus că asupra atmosferei de fatalism din lucrare se va pronunța Ministerul.

În aceeași zi, am stat de vorbă cu d. Balaci, care mi-a spus că ia piesa în grija sa și că are toate nădejile în privința publicării ei. D. Barbu îi împărtășise aprecierile.

În cea de a doua jumătate a lui martie, maestrul Ion Șahighian mi-a dat un telefon cerându-mi un exemplar din *Miorița*. Îndată a trimis la mine pe actorul Napoleon Crețu, căruia i-am dat piesa.

Vineri, 3 mai. I. Șahighian mi-a telefonat, anunțându-mă că a introdus *Miorița* pe ordinea de zi a (Teatrului – tăiat în text!) Consiliului Artistic al Teatrului Armatei. Mă roagă ca luni să merg la Teatru, în ședința Consiliului, și să citesc eu piesa.

Sâmbătă, 4 mai. Un nou telefon de la I. Șahighian. Ședința s-a amânat pentru miercuri, 8 mai.

Miercuri, 8 mai. Ședința de lectură a început pe la ora 11. În Consiliu: Ion Șahighian, Sergiu Dumitrescu, Aurel Rogalski, Ninetta Gusti, dna Dobre (secretară literară), Nicolae Tăutu și Laurențiu Fulga. Am citit primele tablouri (două acte). Consiliul a hotărât să continuăm mâine. Impresiile par să fie favorabile. Fulga însă e imperturbabil. Nu mi-a întins mâna și nu mi-a dat niciun semn de prietenie. De altfel, am fost prevenit de cineva că voi avea în el un adversar redutabil”.

Începând cu joi, 9 mai, nu se mai adaugă nimic însemnărilor. Aventura lecturii de la Teatrul Armatei se încheie aici. După cum se știe, poemul dramatic fusese isprăvit în 1953. Scris în vacanțele de vară ale anilor 1952–1953, la vila lui Ion Luca de la Vatra Dornei, cu excepția actelor I și II, pe care le redactează la Mănăstirea Bistrița (olteană) și câteva fragmente puse pe hârtie la Ciorogârla și Dragoslavele. Practic, de existența piesei știau doar Ion Luca, Lucian Teodossiu, un prieten al dramaturgului, marele actor George Vraca și câțiva prieteni buni. Întâia lectură organizată, după definitivarea textului, are loc în prezența lui V. Voiculescu, Al. Mironescu și a părintelui Benedict Ghiuș, după ce mai fusese citită de Mitropolitul Firmilian și de Andrei Scrima, pe care, însă, noua *Mioriță* pare să-l fi lăsat indiferent. Doi ani mai târziu, Șerban Cioculescu îi face autorului o vizită la Biblioteca Patriarhiei. Solicită manuscrisul și pleacă, pentru liniște, cu el, la țară. Peste zece zile, începătorul în ale dramaturgiei este invitat să-și citească piesa. La reședința criticului, se adunaseră Vladimir Streinu, Mircea Șeptilici, fostul Mitropolit al Bucovinei, Tit Simedrea și poetul Larian Postolache. Episodul prezentării piesei în Consiliul Teatrului Armatei este reprodus și în *Memoriile* din 2008. Cu două prezențe în plus (George Vraca și regizorul Victor Bumbăști), și cu mai multe detalii despre reacția ostilă a colonelului Laurențiu Fulga, reprezentantul „liniei de partid” al Armatei. Lucrurile se precipită. Viitorul vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor „acuză direcția Teatrului de «devieri» și de adoptarea unei linii «nesănătoase”, Ion Șahighian, directorul Teatrului, reacționează violent („vorbea ca un nebun de se cutremurau ferestrele”) și totul degenerază în scandal, ceartă și amenințări. „Istoria publică a *Mioriței*... avea să fie mult mai dramatică decât piesa însăși”, sună o gravă mărturisire în aceleași *Memorii* din 2008 (p. 224). Fără să mai aștepte încheierea discuțiilor, Valeriu Anania își cere scuze și pleacă îngrozit.

Pe la începutul lui 1958, Marietta Sadova îi cere permisiunea să pună piesa în scenă la... Cluj. Cum nu cunoștea lumea teatrului, autorul află, întâmplător, că regizoarea fusese soția lui Haig Acterian, fost director al Teatrului Național, în vremea guvernării legionare. Șansa reprezentării cade. Cercul „istoriei publice” a textului se închide. Bolnav, Ion Luca, speriat că *Miorița* s-ar putea juca (avea și el o piesă în așteptare: *Doamna Chiajna*), pretinde, absurd, că este co-autor al piesei și cere, într-o audiență la Patriarh, jumătate din venituri. Aflând teribila poveste, Valeriu Anania „își înghite flăcările” (expresia îi aparține), pe care le va purta apoi, începând cu 12 iunie 1958, prin toate labirinturile umane ale regimului concentraționar. Începuse istoria cu „duh de putregai”. Trecută prin nefericita experiență a lecturilor publice și prin anii de detenție ai autorului, *Miorița* apare, editorial, cu *Predoslovie* lui T. Arghezi, abia în 1966, în ziua Învierii Domnului. Cel care-i dăduse viață se afla deja, din 1965, în activitate misionară, la Episcopia Ortodoxă Română din Statele Unite. Departe, e adevărat, dar se putea închidui sărbătoarea mai mare, pentru omul reînviat, și bucurie mai deplină, pentru omul liber, decât această miraculoasă coincidență? O spectaculoasă revenire la normalitate sub semnul biruinței Crucii: fostul om-fișă, om-cazier și om-amprentă își redobândește identitatea și va continua să evolueze, literar, fără echivoc, sub imperativul ideilor active ale generației sale: recuperarea destinului spiritual, valorificarea estetică integrală a sufletului românesc și primatul ascetic al libertății interioare. Toate subsumate unui singur principiu: proiecția în monumental a ființei umane.

Femeie, familie, fericire

Adrian Papahagi

Ln limba latină, femeia (*fē-min-a*), fecunditatea (*fē-c-und-a*) și fericirea (*fē-līx*) împart același radical indo-european (*d^bēi-***, d^bē-****). Etimologia nu e niciodată un simplu joc lingvistic, ci transmite mereu o înțelepciune ancestrală, oricât ar dispăcea acest lucru celor care văd trecutul sau chiar natura omului ca un balast care se cuvine lăsat în urmă.

Firește, femeia sau bărbatul nu pot fi reduși la o funcție, fiindcă demnitatea lor dumnezeiască le permite să treacă dincolo de orice funcție, fie ea biologică sau lingvistică; dar nici nu pot fi separați de funcțiile firești cu care i-a înzestrat natura (numiți-o și evoluție dacă vreți; puțin contează, fiindcă Dumnezeu e destul de mare ca în planul Său divin să încapă și evoluția speciilor).

Femeia este deci asociată fecundității, harului de a genera viața, iar cei vechi (străvechi chiar, pe când cuvintele erau puține și sensurile multe), au legat această calitate a femeii de fericire. Chiar dacă nașterea e un chin (tot mai puțin, azi), maternitatea e o binecuvântare. O spune geniul limbii, o afirmă firea umană și o consfințește creștinismul. A vedea relația dintre femeie și pruncul său sub semnul nefericirii, sau relația dintre femeie și bărbat în termenii marxști ai luptei între sexe este ceva nefiresc și trist. A crede că esența libertății femeii stă în curmarea vieții pruncului care crește în ea, sau că sensul demnității femeii este permanenta întrecere socialistă cu bărbatul pentru tristul privilegiu de a purta mitralieră, de a conduce macarale sau de a se înghesui în metrou dis-de-dimineață este o formă cel puțin paradoxală de iubire și apreciere pentru mamele, surorile și fiicele noastre. A socoti că nimic nu deosebește femeia de bărbat înseamnă a ignora ceea ce ochiul, creierul sau inima afirmă, ceea ce biologia ne învață, ceea ce firea strigă. Femeia și bărbatul pot genera viața, dar numai femeia o poate purta, crește și aduce pe lume.

Viața nu este ceva abstract, așa cum nici pruncul nu este. Din clipa în care partea femeiască și bărbătească s-au unit, acolo s-a născut viața, distinctă de cei care au generat-o, și care nu poate să devină altceva decât un copil. Chiar dacă, pe lângă inimă și creier, fătul are fante sau coadă la câteva săptămâni, după nouă luni sau mai puține femeia nu va aduce pe lume nici un pui de rechin, nici o maimuțică, ci un om, dotat cu aceeași fenomenală sensibilitate, rațiune sau conștiință, cu aceleași drepturi și năzuințe de a trăi fericit ca oricare dintre noi, cei deja născuți. Slavă Domnului, cel mai adesea copilul este dorit, iar femeia își trăiește, alături de soț, copii și familie, fericirea promisă de fire și închisă, subtil, în etimologia latinească de la care am pornit.

Din păcate, însă, nu întotdeauna este așa. Există femei care, în loc de dragoste și înțelegere, în loc de maturitate și responsabilitate din partea bărbatului sau a propriilor părinți, primesc violență, presiuni psihologice, culpabilizări și ură. Mai grav chiar, sarcina poate proveni dintr-un viol. Singure, uneori imature, needucate sau sărace, sub colosala presiune a răutății și egoismului, sunt aduse în situația cea mai tragică pentru o femeie și o mamă: uciderea propriului prunc. Chit că e încă mic și aproape abstract, trăiește în ele, iar ele simt asta cu toată firea lor, căci biologia lor s-a sincronizat deja cu cea a copilului. Tragedia separării de propriul copil nenăscut, de a nu-i cunoaște niciodată chipul, de a nu-i auzi vocea, de a nu-l strânge în brațe e imensă, alegerea e traumatizantă; ar fi deci o netrebnicie ca, la drama femeii, să adăugăm și noi, societatea, culpabilizarea noastră.

Nu despre culpabilizare, presiuni sau interdicții se cuvine să vorbim dacă suntem creștini și respectăm viața, ci despre dragoste, protecție, sprijin și sfat. Despre modul în care putem face ca nicio femeie, niciun cuplu tânăr, să nu ajungă la gestul teribil al uciderii propriului prunc după doar câteva săptămâni de viață. Cum putem face asta? Printre altele, luptându-ne cu sinistru demagogie a umanismului inuman și a feminismului antifemeiesc. Numind avortul drept ceea ce este: suprimarea unei vieți, ucidere. Fiindcă, chiar dacă pruncul nu este încă viabil la 8, 10, 12 sau chiar 14 săptămâni, el este viu! Lăsat să trăiască, se naște și este, incontestabil, copil. Grozăvia de a sfărteca un copil trebuie numită cu numele ei, ca oricine reține la așa ceva să știe exact ce se întâmplă acolo și să facă orice poate ca să evite avortul. Conștientizarea face parte din mult clamata educație sexuală, iar a banaliza avortul, prezentându-l ca pe ceva comparabil cu o extracție dentară nu con-

duce la limitarea, ci la încurajarea acestui gest tragic.

Sigur, tinerilor le este utilă educația sexuală, dar nu e nevoie să le explice nimeni, cu imagini, fiziologia actului sexual, căci natura a sădit în fiecare reflexul acestui gest firesc. Ei trebuie să știe cum se poate preveni o sarcină sau o boală, și firește cum să nu ajungă niciodată la înfricoșătorul gest al avortului. Dar nu e destul. Fiindcă nu doar despre „sex” e vorba aici, ci despre valori morale și etice, pe care educația din familie, școală și biserică le transmite sau ar trebui să o facă: respect, consimțământ, responsabilitate și, deși nu mai sunt la modă, înfrânare și decență.

Dar umanismul antiuman și feminismul antifemeiesc predică promiscuitatea, incită la ea ca atribut al libertății, iar când aceasta conduce la avort, în loc să se cutremure și să își pună întrebări, îi moralizează tot pe cei care vorbesc despre respect, decență, autocontrol, înfrânare. Pretinde că apără viața femeilor, dar ignoră viața copilului nenăscut, sau celebrează suprimarea ei, devenind un sinistru cult al crimei. Se arată îngrijorat de soarta unui copil nedorit, dar găsește ca soluție lichidarea lui, fără să îi pese că aceasta este categorică (adică definitivă și ireversibilă), în timp ce nefericirea unui copil nedorit sau a

mamei sale este ipotetică, fiindcă se prea poate ca, odată născut, copilul să fie totuși iubit de mamă, adoptat de tată și acceptat de familia îngrijorată de ce vor zice vecinii. Chiar și abandonat în orfelinat, care nu mai e totuși abatorul ceașist, copilul are șansa ipotetică la fericire și în orice caz primește incontestabil viața pe care chiuretajul, la fel de incontestabil, i-o suprimă.

Iată de ce marșul pentru viață, organizat de Buna Vestire, nu trebuie să devină un miting de inchișitori încruntați, ci se cuvine să rămână, așa cum l-am văzut eu la Cluj, și cum o arată aceste fotografii, o manifestație pentru viață, pentru femei iubite, copii doriți și familii închegate, pentru fericirea firească a maternității. În fine, la sensibilizarea lumii cu privire la grozăvia avortului, cei care sprijină viața, femeia, copilul și familia trebuie să ceară autorităților să ofere mai mult sprijin mamei singure, pentru a naște în siguranță și a-și crește cu demnitate și bucurie copiii. Statul și Biserica, cei care, cetățeni fiind, se declară și creștini, trebuie să sprijine cu dragoste, grijă și delicatețe femeia; fiindcă creștinismul e iubire, iubirea e afirmație, nu negație, îmbrățișare, nu respingere, solidaritate, nu moralizare, bucurie, nu tristețe. Viață, nu moarte!

Meditație despre martiriul creștin în zilele noastre

Arhim. Andrei Coroian

Pe peste 20 de ani, în mai multe țări din Africa și Orientul Mijlociu, creștinii, care cred în Iisus Hristos, Îl iubesc și Îl mărturisesc ca Dumnezeu și Mântuitor, sunt marginalizați în societate, sunt arestați, anchetați, torturați, uciși, într-un cuvânt *martirizați*.

În fiecare an, peste 100.000 de adepți ai lui Hristos sfârșesc prin moarte violentă ca rezultat al unor conflicte religioase, în țări unde creștinii sunt cei mai prigoniți: Egipt, Libia, Tunisia, Algeria, Irak, Pakistan, Afganistan, Sudan, Nigeria, Eritrea, Somalia, Arabia Saudită, Maldive, Bangladesh, Malaesia, Indonezia, Filipine, Myanmar, Laos și India.

În anul 2012, o treime din țările lumii (33%) se confruntă cu persecuțiile religioase, iar dintre creștini, comunitatea religioasă cea mai persecutată de pe glob, peste o sută de sunt astăzi sub o presiune continuă. Un raport internațional afirmă că „un creștin moare pentru credință la fiecare cinci minute”. Iată o realitate dureroasă, cu care noi, creștinii ne confruntăm, și care mai nou a început să fie simțită și în Europa.

Se pune cu necesitate o întrebare: Este acest fapt un fenomen nou? Cu toată puterea și convingerea suntem siguri că nu! Biserica creștină a fost întotdeauna, mai mult sau mai puțin, sub presiune și sub persecuție. Timp de peste trei sute de ani, în primele trei secole, în Biserică au suferit martiri milioane de creștini.

Deși pare ceva inuman, totuși din punct de vedere duhovnicesc, este firesc să fie așa. Aceasta pentru că Duhul Sfânt al lui Hristos este *izvorătorul a toată sfințenia*, iar duhul lumii este duhul din care izvorăște și prin care se lucrează tot păcatul. Acest duh este duhul lui Satan. *Duhul lui Hristos și duhul lui Satan sunt întotdeauna în contradicție, într-o luptă neadormită*.

Duhul Sfânt este *duhul iubirii jertfelnice a lui Hristos*, cel Care Se răstignește mereu, pentru fiecare creștin în parte și suferă împreună cu el. El este duhul *păcii, al bucuriei, al fraternității, al credinței, al bunătății, al blândeții, al ajutorării, al abstenenței, al milei și iertării* (cf. Galateni 5, 22-23). Este Duhul care ne dă *libertatea de fiii ai lui Dumnezeu*. Duhul lumii este duhul comodității, duhul egoismului, duhul plăcerilor senzuale, duhul modei și divertismentului, duhul lăcomiei, al mâniei, urii și răzburării. Acest duh dă naștere robiei, opresiunilor, războaielor, suferințelor, bolilor, terorismului, precum și altor flageluri, care tulbură pacea umană.

Ce trebuie să facem noi, creștinii? Care este atitudinea noastră potrivită în aceste condiții de luptă vădită cu forțele răului?

Un singur lucru bun putem face, care se manifestă sub mai multe aspecte, anume: *Suntem chemați să intensificăm viața duhovnicească!* Să intensificăm rugăciunea, (cf. 2 Tes 5, 7), să slujim mai des Liturgia, să ne pocăim, să ne curățăm prin spovedanie, milostenie, Sfânta Împărtășanie, să intensificăm *trăirea noastră cu Hristos*. *Trăirea în Hristos este trăirea în Duhul Său cel Sfânt*, care duce la desăvârșire, la bucuria sfințeniei. Iar treapta cea de sus a sfințeniei este *martiriul*, moartea din iubire pentru Hristos.

Nu poate fi altfel, nici nu putem găsi alt mod de a trăi sau a muri decât cel al Mântuitorului nostru. Nu există în lume un har mai mare, și nici nu poate fi, decât acela să suferi pentru Iisus Hristos. Acela de a suferi pentru El, *iubirea sufletului tău*, Care suferă mereu din iubire, împreună cu tine. Nu poate fi o bucurie mai mare, decât aceea de a-L întâlni față către față, să-I arăți iubirea ta, apoi să trăiești fericit cu El și cu toți sfinții în lumina slavei paradisului...

Toți cei care-L iubim, dorim să murim bucuroși, fericiți pentru El și Evanghelia Sa, pentru ca astfel să putem primi *învieria și viața veșnică împreună cu El*. Dacă vom avea acest prilej, nu putem decât să ne bucurăm, așa cum s-a bucurat sfântul arhidiacon Ștefan, întâiul mucenic. Sau să ne bucurăm că acel creștin misionar din China, care a fost închis 22 de ani pentru credința și iubirea

sa în Hristos, iar când a fost eliberat, i s-a tăiat mâna dreaptă. El în loc să plângă de durere, a ridicat mâna tăiată, cu cealaltă mână, și a cântat cu bucurie: *Hristos a Înviat! Hristos a Înviat! Hristos a Înviat!*

Învățătura lui Hristos ne duce la desăvârșire, iar desăvârșirea este *fericirea de muri (martiri)* pentru El, *Mântuitorul nostru cel drag*. În sinteza Evangheliei lui Hristos, în *cele nouă Fericiri*, chemarea la desăvârșire prin *mărturisire și martiriul*, pe care ne-o face Hristos este dublă, ba chiar întreită (cf. Mt 5, 10-12). El ne cheamă la început să fim *smeriți* (Mt 5, 3), adică să avem conștiința nimicniciei noastre, a dependenței noastre față de El, pentru că Dumnezeu ne-a creat din nimic, și *fără El nu putem face nimic* (In 15, 5). Apoi ne îndeamnă să *plângem* (Mt 5, 4) înstrăinarea noastră de El prin păcate, dar și să plângem de bucurie că El, prin jertfa Sa, ne-a împăcat cu Tatăl. Să fim *blânzi* (Mt 5, 5), nevinovați ca porumbeii sau precum copiii, căci blândețea și nevinovăția vor birui tirania și silnicia! Să *însetăm* (Mt 5, 6) de dreptatea și sfințenia Lui, căci suntem făcuți să însetăm de lumina, iubirea și frumusețea lui Dumnezeu, și nu v-om afla odihnă înafara Lui! Să fim *milostivi și miloși* (Mt 5, 7) față de toată creația: oameni, animale, plante, față de orice făptură creată de Dumnezeu, din cer, de pe pământ și din iad. Apoi să fim *curați cu inima* (Mt 5, 8), căci numai într-o inimă curată și cinstită, ÎL putem vedea pe Dumnezeu în oameni, în toată creația și *față către Față!* După ce vom primi *pacea dumnezeiască* (Mt 5, 9) care covârșeste toată mintea, pe care o poartă în sine toți cei curățiți de patimi și poște și iluminați prin cunoașterea Duhului, ne așteptă prigoanele și persecuțiile. Așa a pătimit Hristos, așa au pătimit toți sfinții: apostoli, mucenici, ierarhi, cuvioși sau profeți și drepti din vechime. Ultimele două Fericiri sunt *o îndoită chemare la fericirea martiriului*, la bucuria vieții de dincolo și la răsplata cerească. Ultimele două fericiri sunt treapta cea de sus a scării duhovnicești și răsplata pe care o dă Mântuitorul urmașilor Săi: *„Feriți-vă de prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor (Mt 5, 10); Feriți-vă de veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind din pricina Mea” (Mt 5, 11)*. Iar apoi a treia oară: *„Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!” (Mt 5, 12)*.

Iată că ceea ce aparent, din punct de vedere uman este o problemă, în realitate, din punct de vedere duhovnicesc, este un har, o binecuvântare și o *fericire dumnezeiască*. Pentru ca Hristos spune că: *„Cel ce va mărturisi pentru Mine în fața oamenilor, voi mărturisi și Eu pentru el în fața Tatălui ceresc” (Mt 10, 32)*.

Noi, în calitate de credincioși iubitori ai lui Hristos, nu putem să evităm *martiriul* dacă ni se va cere, dar avem imperioasă datorie să fim mereu pregătiți. Și acest lucru trebuie să-l primim cu bucurie, cu pace și mulțumire sufletească. Există o problemă care s-ar putea ridica. În cartea *Apocalipsei 6, 10*, scrie că cei martirizați pentru Hristos cer răzbunarea sângelui lor. Cum trebuie să interpretăm și înțelegem aceasta? Trebuie să cerem răzbunarea jertfei noastre?

Mai întâi trebuie să știm că primul *Martir* este însuși Mântuitorul Iisus Hristos, care a vărsat *cel mai scump Sânge*. El va răzbuna toate uciderile nedrepte, însă nu acum, ci la sfârșitul acestei lumi, la Înfricoșătoarea Sa Judecată.

Până atunci noi trebuie să primim toate suferințele și persecuțiile, cu bucurie, cu mulțumire, și să spunem cu El: *„Părinte iartă-i cu nu știi ce faci!” (Luca 23, 34)*. Noi, creștinii suntem chemați să trăim și să mărturisim *Evanghelia în lume*, cu toată bucuria și cu toată puterea noastră. Modalitățile în care o putem face sunt, desigur, foarte multe și nu le enumerăm. Importantă este râvna și dorința noastră constantă de a mărturisi cu bucurie pe Hristos. Iar aceasta trebuie să fie până la moartea martirică.

În acest sens sunt și versurile insuflate de Duhul Sfânt ale unui mare poet creștin, *Reiner Maria Rilke*, cu care și încheiem această scurtă meditație: *„Stinge-mi lumina ochilor (Doamne); Te pot vedea; / Acoperă-mi urechile, Te-aud ușor. / Fără picioare, către Tine pot umbla / Și fără gură pot să Te implor. / Frânge-mi în două brațele; la fel / Te va cuprinde inima-mi la loc! / Oprește-mi inima și creierul va bate! / Și de-mi azvârli și-n creier foc. / Pe sânge Te voi duce mai departe”*.

¹ După Arhim. Ioan Negruțiu, în Arhim. IOANICHIE BĂLAN, *Convorbiri Duhovnicești*, vol II, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 229.

VIOREL THIRA, *Crâmpeie din viața preoțimii noastre*, Casa de Editura Dokia, Cluj-Napoca, 2016.

Născut în anul 1936, părintele Viorel Thira, originar din zona Lăpușului, a devenit, datorită corelării eforturilor sacerdotale cu cele de documentare, unul dintre puținii sacerdoți cu adevărat erudiți ai Bisericii noastre. O dovadă în acest sens o constituie și cea mai recentă lucrare a dânsului, intitulată: *Crâmpeie din viața preoțimii noastre*, apărută la Cluj-Napoca în anul trecut (care se adaugă unor volume precum: *Fără personalități îi frig în istorie*, Casa de Editură Dokia, Cluj-Napoca, 2007; *Carte de întâmplământ*, Casa de Editură Dokia, Cluj-Napoca, 2009; *Graiul în satul Înău din Țara Lăpușului (Glosar)*, Casa de Editură Dokia, Cluj-Napoca, 2009; *Praf de etele*, Editura Eurotip, Baia Mare, 2011, sau *Antologie de suflet și inimă românească*, Casa de Editură Dokia, Cluj-Napoca, 2016).

El se constituie într-o frumoasă antologie de studii și articole, ce vizează atât valorificarea unor aspecte din istoria Maramureșului, cât și prezentarea unor personalități culturale (cu precădere clericale), ale Transilvaniei, sau Basarabiei. Astfel, de exemplu, pe lângă studii dedicate unor clerici maramureșeni importanți, precum Tit Bud (pp. 65-75), arhimandritul Gherman Vida (pp. 76-79), Petru Șuteu din Târgu Lăpuș (pp. 215-225), sau Vasile Lucaci (pp. 24-32), se regăsesc și personalități de-a dreptul anonime, dar importante, precum Nicolae Raț din Maierii Alba-Iuliei, duhovnicul lui Horea (pp. 87-96). Interesantă este această evocare, din care redăm aici câteva crâmpeie:

„Horea și Cloșca, înainte de supliciu, au cerut să fie spovediți și împărtașiți de un preot de neamul și legea lor. În acest scop a fost adus acolo preotul Nicolae Raț din Măierii Bălgăradului. Preotul Nicolae Raț a fost acela care a scris în limba română «lăsămintele», respectiv «testamentele» celor doi osândiți... Deși în vremea aceea era destulă teroare împotriva preoților ortodocși, preotul Nicolae Raț are curaj în fața autorităților să semneze «Testamentul lui Horia», cu specificația «preot neunit», dovadă de curaj și demnitate” (p. 93).

Nici personalitățile culturale bistrițene, de a căror zonă îl leagă pe părintele Viorel păstorirea în localitățile Mărișel și Sângeorz Băi, nu scapă neevocate, în paginile volumului său. Astfel, alături de Ioan Baciu din Șoimuș (pp. 200-203), sunt prezentați și bistrițeanul devenit mitropolit al Moldovei, Iacob Stamati (pp. 142-147), Toma Bulea, protopopul Becleanului (pp. 420-422), sau Grigore Pletosu, primul critic literar al lui George Coșbuc (pp. 267-274). Celui din urmă îi prezintă o frumoasă biografie în care evită greșelile unora dintre biografi, care-l declară doctor (ex. Ioan Seni (coord.), *Dictionarul culturii și civilizației populare al județului Bistrița-Năsăud*, vol. 1 - „Țara Năsăudului”, Ediția a II-a, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2010, p. 289; Sorina-Gabriela Costea, *Școala de la Năsăud. Profesori de limba română*, Editura Charmides, Bistrița, 2011, pp. 70-105), îi prezintă atât volumele ce-i poartă semnătura, publicate ca autor unic sau în calitate de co-autor (Grigore Pletosu, *Dogmatica Ortodoxă*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu, Năsăud, 1893; Idem, *Propedeutica filosofică pentru învățământul secundar*, Tiparul lui Carol Csallner în Bistrița, Năsăud, 1899; Grigore Pletosu, Ion Gheție, *Retorica și carte de cetire pentru clasa a VI-a gimnazială*, Tipografia lui Carol Csallner, Bistrița, 1904), cât și studiile și articole, iar apoi arată care au fost elevii săi iluștri, evidențiind și profesiile pe care le-au îmbrățișat ei:

„Grigore Pletosu a avut ca elevi la Năsăud pe unii dintre cei ce vor deveni reprezentativi învățați ardeleni: Patriarhul Regent Miron Cristea; Mitropolitul Nicolae Bălan; Episcopul Nichita Duma, poetul George Coșbuc; profesorii Nicolae Drăgan, lingvist, Vasile Meruțiu, cartograf; Simion Mândrescu, profesor de limba germană și folclorist, Victor Onișor, profesor de drept și folclorist; Constantin Moisil, numismat; Victor Motogna, istoric; Iulian Marțian, istoric; Iuliu Moisil, profesor și mulți alții. Dar, cel mai strălucit dintre toți a devenit George Coșbuc, căruia Grigore Pletosu i-a intuit talentul și l-a încurajat, cerându-i mereu «strădanie și diligență», după ce i-a ascultat lectura poeziei «Mângâierea poetului»”.

Nici personalități de prim rang ale culturii românești, precum Alexie Mateevici, nu-i scapă părintelui Viorel. Acestuia, îi dedică o frumoasă și succintă caracterizare, în cadrul căreia arată că: „cel care a cântat pe coarde Stradivarius a fost preotul-poet Alexei Mateevici” (p. 178).

Datorită acestor frumoase evocări, adesea succinte, dedicate atât unor personalități importante și cunoscute deja în cultura română, cât și unor oameni de pe efigia cărora are meritul de a ridica praful uitării, restituindu-i circuitului istoriografic și cercetării contemporane, lucrarea părintelui Viorel Thira, personalitate importantă a spațiului teologic și a celui cultural ardelean, despre care au scris oameni importanți ai zilelor noastre, precum domnul profesor universitar Ion Buzăși, părintele Vasile Borca sau domnul profesor dr. Nuțu Roșca, se constituie într-o cercetare frumoasă și utilă celor ce vor să descopere mai multe cu privire la istoria noastră confesională și nu numai. Scrisă într-un duh de respect față de înaintași, într-un limbaj plăcut, într-o manieră onestă, ce ține cont de istoriografia anterioară a tematicilor abordate, ea trebuie să se regăsească în biblioteca unui teolog ce se respectă și ale cărui preocupări de cercetare interferează cu subiectele abordate în paginile ei.

Ierom. Maxim Morariu

Studii consacrate Sfântului Calinic

Mircea Gelu Buta¹

Ln 2015, an în care s-au împlinit șase decenii de la proclamarea primilor „sfinți ieșiți din tulpina neamului nostru”, cum atât de frumos se spunea în Tomosul de canonizare, la Râmnicu Vâlcea, acolo unde Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica și-a avut reședința episcopală, s-a desfășurat un simpozion de comunicări care i-au fost consacrate. Zece dintre acestea, aparținând în parte unor nume de referință din cultura noastră actuală – bisericească și laică –, au fost transcrise și editate într-un elegant volum², precedate de o succintă și substanțială prefață semnată de Înaltpreasfințitul Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului. Titlul volumului: „*Lucrarea duhovnicească și culturală a Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Episcopul Râmnicului*”.

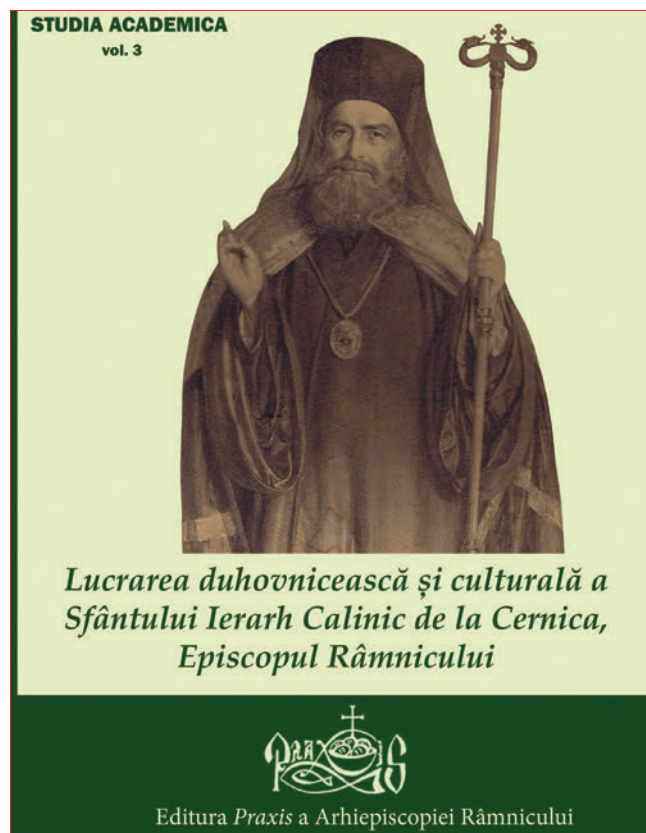
Se cuvine reamintit că despre Sfântul Calinic de la Cernica s-a scris atât înainte, cât și după canonizarea sa, această covârșitoare personalitate a monahismului și a Bisericii noastre fiind de mult nimbata de aura sfințeniei. Astfel, încă din anul 1930, preotul D. Lungulescu își intitula o carte „*Viața și minunile episcopului Calinic cel Sfânt al Râmnicului*”, lucrare citată de marele canonist „Livi Stan în „*Sfinții Români*”³, care, pe aceeași pagină, scria: „*Vrednică de pomenire este «Diată» sfântului Vlădică, sau testamentul, pe care l-a făcut încă de la 1860. Vom reproduce cu alt prilej, în întregime, această piesă de antologie, pentru că este vrednică de cele mai frumoase și mai duhovnicești pagini din «Viețile Sfinților»*”⁴. De altfel, perspectiva hagiografică asupra legendarului stareț al Cernică începe în anul 1870 cu o carte tipărită în alfabetul de tranziție și citată de nenumărate ori și în volumul de care ne ocupăm⁵.

Este aproape un lucru comun faptul că proclamarea celor dintâi sfinți români după trup, șapte la număr, între care Sfântul Calinic de la Cernica era figura cea mai impunătoare, a constituit o mare izbândă a Bisericii noastre, a Sinodului redus pe atunci la 12 sau 13 membri și a Patriarhului Justinian personal. Un demers început în ziua de 28 februarie 1950, în sesiunea sobornicească de iarnă, și sfârșit cu canonizarea liturgică din octombrie 1955, aceea desfășurată în decurs de patru zile la Mănăstirea Cernica fiind grandioasă. Acestor canonizări, în general, și celei a Sfântului Calinic, în special, profesorul teolog Ion Marian Croitoru le consacra un doct și erudit studiu, așezat între paginile 25 și 65 ale volumului de care ne ocupăm. Autorul este ispitit de o abordare în notă politică, chiar politizantă, a canonizărilor din 1955, prilej de a-l plimba pe cititor prin Vladimireștii Maicii Veronice și ai Părintelui Ioan Iovan. Dacă cineva aruncă o privire, fie și sumară, peste contextul istoric – ca să nu zicem lumesc – al epocii, nu poate ignora „dezghețul” produs la Moscova și propagat în țările satelizate după moartea lui Stalin, survenită pe 5 martie 1953. Canonizările din anul 1955 sunt legate și de acel „dezgheț” pe care Biserica a știut să-l fructifice.

Spre sfârșitul studiului, altminteri excelent, se vorbește de reunirea „șefilor Ortodoxiei” (cf. p. 65) la București, cu prilejul canonizării primilor sfinți români. Noi știam că Ortodoxia are ierarhi și întâistători, nu... șefi. „Șefia” nu prea rimează, de altfel, cu sobornicitatea. Iar la București, în octombrie 1955, nu au luat parte la manifestările bisericești de atunci, dintre patriarhii ortodocși, decât Justinian și Chiril (al Bulgariei). Patriarhia Ecumenică, Biserica Greacă (al cărei *primus inter pares* este Arhiepiscopul Atenei), Biserica Rusă au fost reprezentate la nivel de mitropoliți, iar Biserica Serbiei nu a trimis nicio delegație. Asta nu înseamnă că serbările bisericești din România anului 1955 au fost mai puțin strălucite. Iată cum le caracteriza un mare teolog – părintele Ion Bria – care le-a fost martor ocular: „*Canonizarea Sfinților Români în 1955, printr-o care și a Sf. Calinic de la Cernica (...), a produs o renaștere a pietății populare și o revenire la practica pelerinajelor la sanctuarele în care se păstrează moștele sfinților (Iași, București, Cernica, Curtea de Argeș). Canonizarea sfinților din 1955 a fost și o manifestare panortodoxă, care a arătat că bisericile locale n-au suferit în captivitatea regimurilor politice ateiste*”⁶.

Sfântul Calinic a urmat poruncile Mântuitorului nostru Hristos prin trăirea lor absolută și printr-o asceză la care puțini călugări s-au ridicat. A fost, totodată, un om autentic de cultură, o

cultură a Duhului, ca să folosim expresia Părintelui Rafail Noica, și un iubitor de carte, aspect menționat și de Nicolae Iorga. A fost și om de condei. În acest domeniu, admirabila contribuție a Arhimandritului Policarp Chițulescu, intitulată „*Danii necunoscute de carte și câteva noi documente de la Sfântul Calinic Cernicanul*”, cu care se deschide volumul, aduce elemente inedite, puse atrăgător în pagină. Precum această ambivalență a dăruirii: „*Având în vedere profilul vieții creștine lăsat de Mântuitorul lumii (...), înțelegem setea nepotolită a Sfântului Calinic de la Cernica de a-i ajuta pe cei săraci materialicește și duhovnicește. Pe primii îi miluia cu toți banii pe care îi avea la îndemână, până la haina de pe el, iar pe ceilalți îi învăța dumnezeieștile porunci fără a conțeni, prin cuvânt direct, prin scrisori, pastorale și felurite povățuiri și prin numeroase danii de carte*”⁷. Realizarea unei tipografii proprii trebuie percepută în același context al iubirii și al înduhovnicirii: „*Grija pentru învățătura tinerilor care se pregăteau pentru a deveni păstori de suflete, precum și buna orânduială în mănăstiri și biserici l-au determinat pe Sfântul Calinic să le facă bogate daruri în cărți și să dorească înființarea unei tipografii care i-a purtat numele, precum procedaseră odinioară marii săi înaintași de la Râmnic: Sf. Antim Ivoreanul și ceilalți episcopi cărturari: Damaschin, Chesarie și Filaret. (...) Poate că proiectul tipografic cel mai amplu, costisitor și necesar, a fost tipărirea la Râmnicu Vâlcea a mineiilor, despre care există o întreagă corespondență*”⁸. În continuare, autorul trece în revistă mai multe exemplare de mineie date în haru de Sfântul Calinic, purtând iscălitura și pecetea sa arhierască. Arătând că episcopul Râmnicului „*a corespondat cu ierarhii, domnitorii, boierii și stareții timpului său*”⁹, Părintele Policarp Chițulescu

reproduce două epistole și un zăpis inedite, așadar trei documente olografe provenind de la Sfântul Calinic.

Un text de referință, „*Starețul Calinic de la Cernica: asceză și creativitate*”, este datorat Arhimandritului Veniamin Micle și poate fi considerat un portret în evantai. Ca și alți biografi ai marelui cernican, Arhim. Veniamin Micle amintește că părinții acestuia, oameni cu stare, și-au dat fiul la Școala grecească „Sfântul Sava”, care era cea mai înaltă instituție de învățământ din Bucureștiul de la cumpăna secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. Autorul studiului insistă asupra faptului, care este o trăsătură a Bisericii Răsăritului – unde Maria și Marta sunt complementare și nu divergente –, că realismul poate face casă bună cu schivnicia și cu nevoița: „*Deși format în duhul ascetic, el (Sf. Calinic, n.n.) a fost un profund realist, îngrijindu-se în chip deosebit de averea mănăstirii pe care a protejat-o și a îmbogățit-o cu noile proprietăți. (...) La Buești, unde mănăstirea avea zeci de mii de oi și capre, herghelii de cai, mii de boi și vaci, de cea mai bună rasă, a construit o biserică... A făcut mori pe apa Dâmboviței, a dobândit case și prăvălii în București, iar pentru găzduirea monahilor care veneau în Capitală cu probleme mănăstirești, a construit un han*”¹⁰.

Tot sub auspiciile Culturii Duhului trebuie așezată și vasta operă ctitoricească a Sfântului. Citând dintr-o lucrare din anul 1968, Părintele Veniamin Micle enumeră biserici mai puțin cunoscute care îi datorează existența: „*Starețul Calinic a ridicat și alte locașuri de cult, între care se numără: bisericile mănăstirilor Ghighiu și Poiana Mărului; bisericile satelor Brănești, Cernica, Rătești și Ghenoaia și a schitului Icoana din București. A construit biserica din satul Sohata-Ilfov. Se poate spune că aproape nu există colț de*

pământ din Țara Românească unde Sfântul să nu fi fost prezent la ridicarea sau restaurarea unor lăcașuri sfinte. // Pentru îngrijirea călugărilor bolnavi, starețul Calinic a clădit în ostrovul Sfântul Gheorghe (al Cernicăi, n.n.) o bolniță”¹¹. Acest avânt ctitoricesc, încununat de marile biserici înălțate de Sfântul Calinic, asupra cărora vom reveni, s-a manifestat într-un secol marcat în Apus de pozitivism, anticlericalism și de manifestări de antipatie și ură față de Biserica lui Hristos, inaugurate de Revoluția din 1789. Istoria pare să se repete în prezent: în timp ce în Occident, în Franța, în Italia, multe lăcașuri de cult au fost părăsite ori desacralizate în ultimul sfert de secol și prefăcute în clădiri civile, în Răsăritul european ortodox, îndeosebi în țara noastră, s-au construit mii de biserici, inclusiv catedrale impresionante prin monumentalitatea lor...

Reîntorcându-ne la volumul de care ne ocupăm, să menționăm și studiul profesoarei universitare Mihaela Palade, intitulat „*Repere arhitecturale ale ctitoriilor Sfântului Calinic de la Cernica*”, admirabilă abordare de estetică teologală, aplicată construcțiilor majore ale Sfântului, acestea fiind, în ordine cronologică: biserica Mănăstirii Cernica, biserica Mănăstirii Pasărea, catedrala din Râmnic. Acestea, arată autoarea, adăugându-le și biserica Mănăstirii Frăsinei, sunt „*adevărate testamente arhitecturale ale marelui Sfânt Ierarh de la Cernica și Râmnic...*”¹². Acest lucru a fost posibil și datorită unei fidelități monastice românești de fond: „*Cu toate înnoirile aduse de valul occidentalizării artei românești și în ciuda tuturor «ispitelor» artistice, arhitectura monahală a păstrat ferm stindardul tradiției, neabătându-se de la drumul păstrării unei tipologii de plan triconc, cu varii interpretări*”¹³. Mihaela Palade menționează și „*proporțiile de catedrală ale celor trei biserici*”¹⁴. Se cuvine să adăugăm că volumul este ilustrat din belșug cu excelente și variate imagini, luate din diferite unghiuri, ale ctitoriilor Sfântului Calinic, care, așa cum se știe, s-a implicat în trasarea planurilor lor, fiindu-le și ceea ce se numea pe vremuri „*ispravnic de lucrări*”.

Mihaela Palade insistă asupra înrudirii stilistice a bisericii Mănăstirii Frăsinei cu bisericile mănăstirilor Cernica, Pasărea și a catedralei din Râmnic. Un merit al acestui volum este și includerea unui capitol dedicat Mănăstirii Frăsinei, puțin cunoscută, notorie mai mult prin interdicția impusă fetelor și femeilor de a-i trece pragul – pentru ele existând un paraclis și un arhondaric aflat la o depărtare de un kilometru sau doi – și printr-un pretins „blestem” al Sfântului Calinic vizându-le pe cele ce nesocotesc rânduiala... Adevărul privind legăturile Sfântului stareț cu Frăsinei este mai complex și mai frumos. În anul 1857, episcopul Râmnicului a găsit „*în districtul Vâlcea, plaiul Cozii, o biserică de zid, cu o chilie împrejur, situată în loc retras sub numele de Frăsinei*”¹⁵. Șapte ani mai târziu, într-o scrisoare a Sfântului adresată ministrului Cultelor, descoperită și publicată de Părintele Gabriel Cocora, se spune: „*... la anul 1859 puseserăm în lucrare, cu mijloacele noastre personale, a construi o biserică mai mare în apropiere de cea veche, cu case împrejur pentru locuința părinților doritori a se trage cu viețuirea acolo, ca pe biserică și care dupe convenita desăvârșire și înfrumusețare dându-i-se titlul de «Noul Schit Frăsinei»*”¹⁶.

Teologul Marius-Alexandru Motorga, frate în Mănăstirea Frăsinei de astăzi, semnează o frumoasă evocare a chinoviei de altădată, vădind talent de prozator, sprijinindu-se însă ferm pe izvoare și mărturii în parte inedite, intitulată „*Zidirea Mănăstirii Frăsinei sub permanenta grijă a Sfântului Calinic – în tradiția și documentele vremii*”, din care cităm: „*...din 1865 și până la retragerea sa la Cernica, în mai 1867, Sf. Calinic își împărțea timpul între Episcopie și dese șederi la Frăsinei. (...) // Participa la toate slujbele ce se săvârșeau și avea o deosebită râvnă pentru utreniile din noapte de patru sau cinci ceasuri, utrenii ce nu vor înceta niciodată la Frăsinei, simțindu-se până atunci duhul râvnitor al Sf. Calinic*”¹⁷. Datorită frumuseții locurilor în care este așezată, într-o izolare aproape pustnicească, prielnică rugăciunii, lecturii și meditației, Mănăstirea Frăsinei, rectitorită de Sfântul Calinic la mijlocul secolului al XIX-lea, a fost și rămâne un reper al monahismului românesc.

Regretăm că spațiul nu ne îngăduie să ne oprim, așa cum s-ar fi convenit, asupra a două contribuții cu totul aparte incluse în volumul editat de Arhiepiscopia Râmnicului. Cea dintâi, intitulată „*Sfârșitul vieții pământești a Sfântului Calinic de la Cernica în lumina hagiografiei ortodoxe*”, poartă semnătura reputatului bizantinolog Emilian Popescu; cea de-a doua, aparținând profesorului teolog Aurel Pavel, se ocupă de legăturile dintre Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica și Sfântul Ierarh Andrei Șaguna.

¹ Prof. Dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com

² *Lucrarea duhovnicească și culturală a Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Episcopul Râmnicului / Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului + Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului / Volum coordonat de Pr. dr. Ștefan Zară, Editura Praxis a Arhiepiscopiei Râmnicului, Râmnicu Vâlcea, 2015.*

³ LIVIU STAN, *Sfinții Români*, Sibiu, 1945, p. 72.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Istoriile Sfințelor Monastiri Cernica și Căldărușani de smeritul monah Casian Cernicanul, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1988, volum ce reproduce cu text transliterat ediția princeps din anul 1870.*

⁶ ION BRIA, *Teologia Ortodoxă în România contemporană*, Iași, 2003, pp. 38-39.

⁷ *Lucrarea duhovnicească și culturală a Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica...*, p. 14.

⁸ *Ibidem*, pp. 14-15.

⁹ *Ibidem*, p. 17.

¹⁰ *Ibidem*, p. 102.

¹¹ *Ibidem*, p. 104.

¹² *Ibidem*, p. 151.

¹³ *Ibidem*, p. 142.

¹⁴ *Ibidem*, p. 143.

¹⁵ *Ibidem*, p. 140.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, p. 125.

**PS EPISCOPUL-VICAR
VASILE SOMEȘANUL**

Martie 2017

5 martie: Este prezent la Sfânta Liturghie, în mijlocul elevilor seminaristi, la Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

12 martie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, asistă la Sfânta Liturghie.

17 martie: Cu ocazia aniversării zilei de naștere a PC Parinte Exarh, Arhimandrit Dumitru Cobzaru, este prezent la biroul Parintelui Exarh cu angajații Centrului Eparhial, pentru a-l felicita și a-l ura Multi ani fericiți.

18 martie: În Catedrala Mitropolitană, este prezent la Sfânta Liturghie, oficiată cu ocazia aniversării zilei de naștere a PC Parinte Exarh, Arhimandrit Dumitru Cobzaru. La finalul Sfintei Liturghii, în cripta ierarhilor din cadrul Muzeului Eparhial, asista la slujba Parastasului, săvârșită pentru vrednicul de pomenire Bartolomeu Mitropolitul.

19 martie: În Biserica Parohiei Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor Cluj-Napoca, este prezent în mijlocul credincioșilor la Sfânta Liturghie, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

25 martie: Cu ocazia sarbătorii Bunevestiri, La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

26 martie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

A consemnat: Pr. Călin Fecior

**Activități ale Facultății de
Teologie Ortodoxă din Cluj,
martie 2017**

Dacian But-Căpușan

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, profesori ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a oficiat miercuri, 1 martie 2017, Sfânta Liturghie a Darurilor înainte sfințite în Capela Facultății cu hramul Sf. Ierarh Nicolae. A fost prima zi din acest an în care în Biserica Ortodoxă se săvârșește această Liturghie specifică Postului Mare. Slujba, la care au participat studenții teologi, dar și credincioși din oraș, a avut loc după amiaza, iar în cadrul ei a fost hirotonit întru ierodiacon monahul Luca de la Mănăstirea Nicula.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Arhid. dr. Daniel Mocanu.

În cuvântul de învățătură, IPS Sa a vorbit despre Postul mare ca perioadă de antrenament spiritual.

La cursurile de Duhovnicie organizate cu preoții de către Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului în săptămâna 6-11 martie 2017, ediția a 5-a, la Mănăstirea Nicula, din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a participat Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, prezentând tema: *Mișcările anti-*

sistem din perimetrul religios. Revitalizarea credinței într-o epocă cu tendințe post-occidentale.

Serile duhovnicești organizate în Postul Mare de Asociația Studenților Creștini Ortodocși (ASCOR), filiala Cluj, au debutat joi, 2 martie 2017. Primul invitat a fost Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, care a participat la slujba Pavcerniței mari și a Canonului Sfântului Andrei Criteanul, săvârșite în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. La final, a vorbit pe tema: *Cine este Iisus Hristos?*

În aceeași seară, în Amfiteatrul Facultății de Chimie și Inginerie Chimică a UBB, părintele profesor a susținut o conferință cu tema: *Tinerețea între prăpăstii și culmi* și a răspuns întrebărilor adresate de cei prezenți.

În perioada 3-6 martie, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost invitatul Centrului de Studii Teologice Dumitru Stăniloae de la Bruxelles, unde împreună cu Pr. conf. univ. dr. Patriciu Vlaicu au pregătit lucrările conferinței internaționale: *Sfântul și Marele Sinod din Creta – eveniment eshatologic sau normalitate canonică?*, care se va desfășura la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca în perioada 23-26 aprilie 2017.

Luni, 6 martie 2017, în Sala Sinaxar a Muzeului Mitropolitan al Moldovei și Bucovinei a fost organizată de ASCOR, filiala Iași conferința cu tema: *Mama - ființă unică? Ce ne spune Biblia?*, susținută de Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca a găzduit miercuri, 8 martie 2017, conferința susținută de Prof. dr. Konstantin Nikolakopoulos de la Institutul de Teologie Ortodoxă al Universității Ludwig-Maximilians München.

A fost lansată apoi cartea: *Die Orthodoxe Kirche in Selbstdarstellung. Ein Kompendium*, LIT Verlag, München, 2016 care îi are ca editori pe Ioan Vasile Leb, Konstantin Nikolakopoulos și Ilie Ursa, al IV-lea volum din seria Lehr- und Studienbucher Orthodoxe Kirche. Au prezentat Prof. dr. Konstantin Nikolakopoulos și dr. Mircea Gheorghe Abrudan. Volumul cuprinde studii semnate de 16 autori, dintre care 12 din România (5 cadre didactice ale facultății noastre: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Pr. prof. univ. dr. Ioan Vasile Leb, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, Conf. univ. dr. Radu Preda). A urmat o discuție cu cadrele didactice și studenții despre studiul Teologiei Ortodoxe în Germania.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat, în cadrul „Anului omagial al Sfințelor icoane, al iconarilor și pictorilor bisericești” și al „Anului comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, în Patriarhia Română, conferința cu titlul: *Lupta Icoanei cu sistemul. Miracolul iconic al Sfinților Ostași Militari*, susținută de academicianul Sorin Dumitrescu. Evenimentul a avut loc joi, 9 martie, în Aula Episcop Nicolae Ivan a Facultății, cu participarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Au luat parte profesorii și studenții facultății, dar și alte persoane interesate. Oaspetelui i-a fost decernată de către părintele decan Vasile Stanciu medalia Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În perioada 2-31 martie 2017, Universitatea Babeș-Bolyai și Biblioteca Academiei Române Cluj-Napoca a organizat o serie de conferințe pe tema: *Luther. 500 de ani de Reformă*.

Joi, 9 martie 2017 au fost susținute următoarele comunicări de către cadre didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă:

Pr. prof. univ. dr. Ioan Vasile Leb, *O perspectivă ortodoxă asupra epocii Reformei*,

Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, *Ortodoxia transilvăneană și mișcarea de Reformă – secolul al XVI-lea*,

Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, *O nouă dimensiune a dialogului teologic: teologii de la Tübingen și Patriarhul ecumenic Ieremia al II-lea*,
Lect. univ. dr. Ana Baciu, *Traduceri patristice în mediul reformat transilvănean*.

Prelegerile au fost moderate de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB.

Joi, 9 martie 2017, la ședința lunară a Preoților din Protopopiatul Ortodox Cluj I, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, inspector pe probleme de catehizare parohială în cadrul Arhiepiscopiei Clujului, a susținut prezentarea intitulată: *Omilia despre predică a Sfântului Ioan Gură de aur și aplicabilitatea ei la predicatorul contemporan*.

Duminică, 12 martie 2017, Protos. lect. univ. dr. Benedict Vesa, a săvârșit slujba Vecerniei la Parohia Ortodoxă „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Municipiul Dej și a susținut un bogat cuvânt de învățătură, având ca temă *Iubirea și jertfelnicia față de aproapele izvorâtă din Hristos care este întru chiparea dragostei și a jertfelniciei noastre*.

Vineri 17 martie 2017 părintele decan Vasile Stanciu, împreună cu un grup de studenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca au făcut o vizită la penitenciarul din Bistrița, unde au discutat cu deținuții, s-au rugat împreună și și-au împărtășit din problemele cu care se confruntă.

În Sala Mare a Teatrului Național și a Operei Române din Cluj-Napoca, a avut loc sâmbătă, 18 martie 2017, concertul anual susținut de Cvartetul Transilvan (Gabriel Croitoru - vioara I, Nicușor Silaghi - vioara a II-a, Marius Suărășan - violă și Vasile Jucan - violoncel) organizat de Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” în parteneriat cu Academia de Muzică „Gheorghe Dima” și Filarmonica de Stat Transilvania, ediția a VII-a. În deschidere Corul de cameră „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu a susținut un microrecital, interpretând următoarele piese corale: *Clopote de seară* - din repertoriul clasic rus, *Graiurile mele* - Al. Delcea, *Miorița* - Mircea Neagu, *Fie, Doamne, mila Ta* - Gheorghe Danga și fragment din *Oratoriul Messias* de Georg Friedrich Händel, *Aleluia*. Invitatul conferențiar a fost Cristian Hadji-Culea, directorul Teatrului Național din Iași.

Duminică, 26 martie 2017, la Catedrala Episcopala „Sfânta Treime” din Baia Mare, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a susținut conferința cu tema: *Ce mai înseamnă viața pentru omul de azi?* Evenimentul a fost organizat de Asociația „Maramureș pentru Viață și Familie” și Asociația Filantropică Cultural-Creștină „Martyria”, cu binecuvântarea arhierescă a PS Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat luni, 27 martie 2017, o seară liturgico-duhovnicească cu tema: *Particularități liturgice și tipiconale în perioada pascală*, susținută de părintele protosinghel Simeon Pintea, preot slujitor la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

La invitația Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Giovanna Maria Porrino, profesor de Teologie biblică la Instituto Universitario „Sophia” din Italia, a susținut următoarele comunicări în cadrul Facultății noastre:

- *Repere metodologice pentru alcătuirea lucrării de doctorat*, marți, 28 martie, nivel doctorat

- *Slava Domnului în cartea Ieșirii*, miercuri, 29 martie, nivel licență

- *Slava Domnului în cartea profetului Isaia*, miercuri, 29 martie, nivel licență

- *Fundamentele etice ale Vechiului Testament*, joi, 30 martie, nivel master.

Joi, 30 martie 2017, Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia în parteneriat cu Fundația Nicolae Steinhardt și Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului a organizat, în Sala „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” din incinta Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, în cadrul Anului Comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului, evocarea Monahului Nicolae Delarohia (N. Steinhardt), cu titlul „Am intrat în închisoare orb și ies cu ochii deschiși...”. A conferențiat Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie – *Transformarea pozitivă a persoanei prin experiența detenției, în viziunea lui N. Steinhardt*.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În timpul anului universitar, în fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00 acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Martie 2017

1 martie: La sediul Diviziei IV „Gemina”, participă la festivitatea trecerii în rezervă a domnului comandant, general Ioan Mancu și preluarea funcției de către domnul general Virgil Ovidiu Pop. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În capela Facultății de Teologie, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește întru ierodiacon, pe monahul Luca Gheberta de la Mănăstirea Nicula.

2-4 martie: Se deplasează în Austria, pentru a participa la ședința anuală a Academiei Europene de Științe și Arte din Salzburg. În drum spre orașul natal al lui Mozart, vizitează biserica ortodoxă sârbă și cea ortodoxă maghiară din orașul Szeged (Ungaria). Este însoțit de PC Pr. Prof. Adrian Podaru, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

5 martie: În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și dă citire Pastorelei la Duminica Ortodoxiei a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Hirotonește întru preot, pe ierodiaconul Luca Gheberta de la Mănăstirea Nicula.

Slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului.

6 martie: În capela de cimitir din Copăceni, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Vasile Bucur), oficiază slujba de înmormântare a adormitei întru Domnul, Ileana, mama părintelui protopop Daniel Crișan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Cornel Tămășan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

7 martie: La Mănăstirea Nicula, se întâlnește cu preoții participanți la cursurile de duhovnicie. Rostește un cuvânt de învățătură.

Împreună cu domnul Adrian Nicolae Petcu, consilier în cadrul C.N.S.A.S., face o vizită la Campusul Teologic „Nicolae Ivan”.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, asistă la conferința „Un referendum pentru România. Căsătoria între el și ea” a Organizației „AGAPE”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 martie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavcernița Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

9 martie (Sfinții Patruzeci de Mucenici): În Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba Parastasului în memoria victimelor ce au pătimit în închisorile comuniste. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită în parohiile Cojocna (paroh: Pr. Georgel Rednic) și Iuriu de Câmpie (paroh: Pr. Mircea Vasile Matei) din protopopiatul Cluj I și la Mănăstirea de la Sopor de Câmpie, protopopiatul Turda.

În aula Facultății de Teologie, asistă la conferința „Lupta icoanei cu sistemul. Miracolul iconic al Sfinților Ostași Militari”, susținută de maestrul Sorin Dumitrescu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

10 martie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavcernița Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

11 martie: În Catedrala Mitropolitană asistă la Vecernie și slujește la Litie.

12 martie: În biserica din Tiołtiur, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Octavian Vancea), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul

eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

13 martie: La Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, se întâlnește cu preoții participanți la cursurile de duhovnicie. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul bisericii din Parva, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Florin Nalaț).

La Căminul pentru vârstnici „Sfinții Zaharia și Elisabeta” din Maieru, protopopiatul Năsăud (coordonator: Pr. Dan Dorian Cismaș), slujește Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt de învățătură. Împarte daruri beneficiarilor acestui așezământ.

14 martie: Primește la reședință pe Preacuviosul Ieromonah Rafail Noica.

În sala de festivități a Hotelului „Agape” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea organizată cu prilejul Zilei Naționale a Ungariei.

15 martie: În Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Mihai Colț și Pr. Adrian Podaru), săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului.

16 martie: Face o vizită în protopopiatul Dej. Vizitează Mănăstirea „Sfântul Ștefan cel Mare” de la Vad și parohiile Bogata de Jos (paroh: Pr. Cosmin Pompei Mocean) și Bogata de Sus (paroh: Pr. Ionuț Grigore Rodilă).

În localitatea Șomcuta Mare, județul Maramureș, o feliicită pe doamna preoteasă Mariana Petruș, cu prilejul zilei de naștere.

17 martie: Face o vizită la spitalul de Oncologie din Cluj-Napoca.

IPS Mitropolitul Andrei împreună cu Preasfințitul Părinte Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Ilarion Făgărașanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și Preasfințitul Părinte Emilian Lovișteanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, preoți, diaconi și credincioși, la finalul Sfintei Liturghii săvârșite cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, pe treptele Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, 25 martie 2017.

În Biserica „Sfântul Nicolae” din Bistrița Bârgăului, protopopiatul Bistrița, săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui paroh, Emil Timoce, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Conferă domnului Vasile Labă, primarul comunei, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

Vizitează Casa Memorială „Constantin Pavel”, fost director al Operei Române din Cluj-Napoca.

18 martie: La Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe elevii claselor V – XII, participanți la Olimpiada de Religie, faza județeană.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la Concertul de gală al Fundației „Mitropolitul Bartolomeu” susținut de Cvartetul Transilvan, cu un moment evocator realizat de către Cristian Hadjicula, directorul Teatrului Național din Iași. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

19 martie: În Biserica „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris (parohi: Pr. Ambrozie Boca și Pr. Liviu Vidican Mancu), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

20 martie: Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

21 martie: Face o vizită în protopopiatul Năsăud. La sediul protopopiatului se întâlnește cu domnul Emil Radu Moldovan, președintele Consiliului Județean Bistrița. Vizitează parohiile Ilva Mică I (paroh:

Pr. Ștefăniță Ionel Potra), Poiana Ilvei (paroh: Pr. Leon Pop), Măgura Ilvei (paroh: Pr. Mircea Prunduș), Ilva Mare (parohi: Pr. Cristian Daniel Lupșan și Pr. Dănilă Solovăstru) și Lunca Ilvei (paroh: Pr. Vasile Cihorean). Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 martie: În capela Seminarului Teologic Ortodox, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la dezbaterile „Creștinismul și generația facebook” susținută de către Adrian Papahagi și Mihail Neamțu, organizată de Liga Studenților a Universității „Babeș Bolyai”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților, asistă la piesa de teatru „Colivia Privighetorilor”, pusă în scenă de către membrii Asociației Studenților Creștini Ortodocși Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 martie: În Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița (parohi: Pr. Liviu Șugar, Pr. Ioan Pinteș și Pr. Ștefan Borodi), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Gavril Chiș. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Centrul Social „Sfinții Ioachim și Ana” din Cușma, protopopiatul Bistrița (coordonator: Pr. Marius Pintican), săvârșește slujba de sfințire a noii Troițe amplasate în curte și rostește un cuvânt de învățătură. Împarte daruri beneficiarilor acestui așezământ.

24 martie: În Parcul Central din Cluj-Napoca, participă la solemnitatea primirii Drapelului Unității de către Inspectoratul de Poliție al Județului Cluj. Săvârșește slujba de de sfințire a drapelului și rostește un cuvânt de binecuvântare.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, Petroniu, Episcopul Sălajului, Ilarion Făgărașanul, Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și Emilian Lovișteanu, Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului.

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu ierarhii prezenți, asistă la Pavcernița Mare cu Litie.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința Sinodului Mitropolitan.

25 martie (Buna Vestire): În Catedrala Mitropolitană, cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, împreună cu ierarhii invitați, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă Preasfințitului Părinte Vincențiu, Preasfințitului Părinte Ilarion Făgărașanul și Preasfințitului Părinte Emilian Lovișteanu „Engolpionul și Crucea Transilvană”. Acordă domnului Istvan Valentin Vakar, vicepreședinte al Consiliului Județean Cluj, distincția „Crucea Transilvană”.

În Cripta Ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane, în prezența ierarhilor participanți la sărbătoare, săvârșește slujba Parastasului.

Primește la reședință, oficialitățile prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană.

Participă la Marșul pentru Viață. În deschidere, rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

26 martie: În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Cristian Beldiman și Pr. Nicu Dumitrașcu), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Asistă la concertul de pricesne susținut în biserică de către grupul de copii de la Clubul Vedetelor. Oficiază slujba de binecuvântare a lucrărilor de renovare a biroului parohial. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul Bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Hiroteseste întru duhovnic pe PC Pr. Vasile Tiberiu Turi, de la parohia Sic, protopopiatul Gherla.

27 martie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș.

28 martie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la examenul de capacitate preotească.

29 martie: În biserica din Unirea, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Ioan Mugurel Urian), oficiază slujba de înmormântare a adormitei întru Domnul, Dorina Oltean. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

➤ În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Canonului Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

30 martie: În Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Bistrița (paroh: Pr. Arghir Vlașin), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, George Marica, fost preot de slujire caritativă la Penitenciarul din Bistrița. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la întâlnirea festivă a Societății Femeilor Ortodoxe, filiala Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Florin Cătălin Ghiț, redactorul șef al ziarului eparhial „Renașterea”.

31 martie: În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai”, participă la deschiderea celei de-a X-a ediții (dedicată presei religioase) a Congresului Național de Istorie a Presei. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Săcel, județul Maramureș, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură. Săvârșește slujba de sfințire a unei copii a icoanei Maicii Domnului „Prodromița”, adusă de o delegație de la Schitul Prodromul din Sfântul Munte Athos. Acordă părintelui paroh, Dumitru Iuga, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Din partea Primăriei și a Consiliului Local al comunei Săcel, primește titlul de Cetățean de Onoare. Este însoțit de PC Pr. Ioan Butfea, protopopul Dejului.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Despre clopot și toacă

Mircea Gelu Buta¹

An urmă cu 15 ani, într-una din serile „de răgaz și voroavă” pe care Mitropolitul Bartolomeu și le îngăduia, într-un cerc de apropiați, atunci când venea la Bistrița, ne-a evocat următorul apolog: Pe la începutul anilor '60 din secolul trecut, un episcop anglican sosit în vizită în România, surprins de prezența credincioșilor în lăcașele noastre de cult, l-a întrebat pe Patriarhul Justinian:

„- Cum faceți, Sanctitate, că reușiți să umpleți și să întrețineți bisericile?

- Cu clopotul și cu lumânărica, a venit răspunsul. Cu clopotul îi chemăm pe oameni la Liturghie și la celelalte slujbe, iar cu banii de pe lumânările cumpărate de ei facem reparații și prenoiri la biserică”.

Mi-am amintit recent de episodul acesta citind o carte despre clopot și toacă frumos scrisă, concentrată, semnată de Părintele Daniel Benga, profesor la Facultatea de Teologie din București². O carte necesară, totodată, marcată de o erudiție intrinsecă, lipsită de ostentație și cu atât mai rodnică. De altfel, trimiterile din subsolul paginilor sugerează cât de bogată este bibliografia temei, inclusiv cea românească.

Dintru început, autorul ne spune că: vechi de peste 5.000 de ani, „Clopotele nu sunt o invenție a creștinismului, acesta doar le-a adaptat scopurilor sale”, adăugând: „Clopotele cele mai vechi provin din China, unde au fost turnate cu 3.000 de ani î.H., fiind folosite atât ca instrumente muzicale, cât și pentru semnale sonore necesare cultului religios”³. Demnă de reținut și observația: „Confucius era convins că muzica clopotului curăță sufletul și instaurează pacea”⁴.

În epoca Vechiului Testament nu întâlnim clopotul în cultura iudaică, ci numai clopoțelul, dotat cu menire cultică. Inițial, „folosirea clopotului în ceremoniile idolatre ale lumii greco-romane este un motiv central pentru care Biserica creștină l-a respins încă de la început”⁵. Nu trece însă mult timp și „asistăm la reabilitarea clopotului în tradiția creștină și la introducerea unei interpretări alegorice a folosirii acestuia în cult: clopotul este un

simbol al vestirii Evangheliei de către Apostoli”⁶.

Cât privește toaca – originile sale găsindu-se în Levant și Egipt –, aceasta „este un instrument folosit pentru prima oară în cadrul cultului creștin, fiind răspândită azi doar în țările de tradiție ortodoxă. Pe lângă popoarele amintite, toaca se întâlnește și la coțți, armeni, letoni, estonieni și lituanieni, adică la două dintre Bisericile vechi-orientale, care au moștenit-o din tradiția veche a Bisericii, și la alte trei popoare aflate în sfera de influență a creștinismului rus”⁷. Există, totodată, o împrejurare istorică în care, așa cum arată Părintele profesor Daniel Benga, toaca devine un substitut al clopotului: „După ce tragerea clopotelor a fost interzisă în teritoriile cucerite de musulmani, toaca a cunoscut o mare întrebuințare și răspândire în Bisericile Orientale, precum și în Muntele Athos, chiar dacă acesta a rămas în timpul otomanilor singurul loc din imperiu unde baterea clopotelor a fost permisă”⁸.

Ne putem convinge și astăzi de următoarea dihotomie: „Evoluția clopotelor și a toacei a fost însă diferită în Răsărit și Apus. În timp ce toaca a devenit instrumentul cel mai folosit în Orient, clopotele au devenit instrumentele liturgice ale Occidentului”⁹. Totodată, toaca, zisă și trâmbița îngerilor, „a reușit să impună și să înlocuiască în Răsărit trompeta începând cu secolul al VI-lea. Toaca este atestată chiar și în actele Sinodului al VII-lea Ecumenic de la Niceea”¹⁰.

Se cuvin transcrise și următoarele rânduri care ne privesc ca popor: „Primele consemnări ale baterii toacei în România datează din veacul al XVII-lea, dar obiceiul trebuie să fie mult mai vechi. Călătorii străini în Țările Române au fost încântați de obiceiul bătutului toacei, descriind modul în care biserica era înconjurată în sunetul poetic de toacă”¹¹. Însă întocmai ca și astăzi, toaca a fost strâns legată de mănăstirea ortodoxă, ea având, după cum arată autorul, și un caracter apotropaic: „... semnificația primă a toacei a fost cea practică, anume de a-i trezi pe monahi. O a doua semnificație este marcată de chemarea la rugăciune, iar a treia este cea de a alunga durerile rele atât prin sunet, cât și prin marcarea spațiului în timpul baterii acesteia”¹².

Întrucât aminteam de o erudiție implicită, discretă, în acest volum, se cuvine să reținem câteva detalii precum acela că, în Răsăritul bisericesc, procesul asimilării clopotelor „...a fost unul lent, deoarece răsăritenii țineau încă mult la tradiția toacei de lemn”¹³. „Ursus, dogele Veneției, a trimis în dar împăratului bizantin Mihail al III-lea (842-867) douăsprezece clopote în jurul anului 857, iar acesta le-a așezat într-o clopotniță ridicată alături de biserica Sfânta Sofia din Constantinopol”¹⁴. Dacă în Orientul creștin, îndeosebi în Balcani, clopotele nu au avut o pondere însemnată din cauza pomenitelor legiuirot otomane, „În secolul al XVI-lea, Rusia a întrecut toate țările ortodoxe, chiar și pe majoritatea celor din Apusul Europei în privința numărului clopotelor turnate”¹⁵. De altfel: „Cel mai

mare clopot din lume, ce poate fi văzut azi în interiorul Kremlinului moscovit, a fost turnat în anul 1733, la Moscova, pentru bisericile țarilor ruși. Cu un diametru de 5 metri și o greutate de 200 de tone, clopotul, numit *țar kolokol* („împăratul clopotelor”), străjuiește vechile catedrale ale curții imperiale ruse”¹⁶.

În ce ne privește ca români, cel mai vechi clopot de la noi datează din anul 1385, se află la Mănăstirea Cotmeana, ctitorie a lui Mircea cel Bătrân, și nu ne poate decât emoționa istoria sa dramatică: „În timpul Primului Război Mondial – scrie autorul –, între anii 1916-1918, aliații germano-maghiari au strâns și au topit aproape toate clopotele din Țara Românească. Istoricul Virgiliu N. Drăghiceanu, care rămăsese la București în timpul ocupației germane, a obținut «favoarea» de a fi lăsat doar unul dintre ele, alegându-l pe cel mai vechi, adică pe cel de la Cotmeana. După mai mult de 600 de ani, sunetul clopotului își păstrează până azi frumusețea, rămânând un simbol, o pagină de istorie și de rezistență a poporului român și a Ortodoxiei în fața cotropitorilor străini”¹⁷.

Părintele profesor Daniel Benga se oprește, de altfel, asupra acestui fenomen, întâlnit în întreaga Europă de-a lungul ultimului

mileniu, al transformării

clopotelor în tunuri, dar și al reconversiei acestora în clopote, a doua față a medaliei fiind adeseori întâlnită în trecutul medieval românesc. Cât privește edificiile menite să adăpostească clopotele, aflăm că: „Acestea au fost de două tipuri: construcții separate de edificiul bisericesc și turnuri înălțate deasupra bisericii”, performanța deținând-o „Tumul lui Ivan cel Groaznic, construit în 1532 în Kremlinul Moscovei (care) avea o înălțime de 90 de metri, jucând atât rol de clopotniță, cât și de turn de observație”¹⁸. Ca și clopotul, clopotnița se află sub protecția Sfintei Cruci, Molitfelnicul conținând

„Rânduiala rugăciunii așezării Sfintei Cruci pe clopotniță”, aceeași cu aceea a așezării Sfintei Cruci deasupra bisericii”¹⁹. O slujbă de sfințire, bogată în semnificații duhovnicești, este consacrată și clopotului, bineînțeles, deși: „Toaca și clopotele nu se folosesc în cadrul liturgic propriu-zis, ci în afara acestuia și, cel mai adesea, înainte de începerea serviciilor liturgice”²⁰.

Ar mai fi multe aspecte – în frunte cu acela al semnificației eshatologice a clopotului – de semnalat din această excelentă lucrare, însă spațiul nu ne îngăduie, așa încât încheiem reproducând un pasaj de mare expresivitate duhovnicească (și literară totodată): „Sunetul clopotului este glasul lui Dumnezeu. Chemările toacei sunt glasurile îngerilor. Ambele punctează timpul, făcând ca acesta să nu fie doar timp care trece fără sens (*chronos*), ci timp marcat de sensul istoriei lui Dumnezeu cu lumea (*kairos*). Atunci când sunetul clopotului sau cel al toacei punctează timpul, acesta se umple de sens, devenind timp al istoriei mântuirii. Sunetul clopotului este chemarea lui Dumnezeu, iar chemarea noastră în Biserică este răspunsul la această chemare la comunie. Când clopotul sună, glasul veșniciei răsună și cheamă pe tot omul aflat în lăuntrul istoriei să lase toate ale lumii și să se pregătească să-L întâlnească pe Dumnezeul cel Veșnic”²¹.

¹⁶ *Ibidem*, p. 30.

¹⁷ *Ibidem*, p. 33.

¹⁸ *Ibidem*, pp. 35-36.

¹⁹ *Ibidem*, p. 38.

²⁰ *Ibidem*, p. 65.

²¹ *Ibidem*, p. 40.

Trinity Sunday. Tablou pictat de Valery Badakva, 2002.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov,
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta,
Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu,
Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu,
Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pinteau, Aurel Sasu,
Nicolae Turcan, Protos. Benedict Vesa.

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Despre prigoana din închisorile comuniste pe înțelesul tinerilor

Bogdan Dincă, Tatiana Onilov

Le parcursul lunii martie, ASCOR Cluj-Napoca și comunitatea Bisericii Studenților au organizat o serie de evenimente dedicate **Anului comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română**. Evenimentele au debutat cu desfășurarea unor întâlniri cu și pentru tineri, în cadrul cărora s-a discutat despre ceea ce a însemnat prigoana comunistă, dar mai ales despre importanța martiriului pătimitorilor din închisorile comuniste din România care au apărut cu multă jertfelnicie Ortodoxia.

La această prima întâlnire, Părintele Petru Buran, slujitor al lui Dumnezeu în Parohia „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” din Valea Fânațelor din apropierea Clujului și un prieten apropiat al Bisericii Studenților, le-a vorbit celor prezenți despre viața și personalitatea Părintelui Daniil Sandu Tudor de la Rarău. De asemenea, invitatul a elucidat semnificația pentru țara noastră a Mișcării *Rugului Aprins* pe care Părintele Daniil Sandu Tudor a inițiat-o la Mănăstirea Antim din București.

În continuarea seriei, Bogdan Herțeg, unul dintre redactorii de seamă ai revistei *ARTHOS* a comunității Bisericii Studenților, a ținut să evidențieze care a fost tabloul social-politic, dar și cel duhovnicesc din România înainte de instaurarea regimului comunist. Ceea ce a captat atenția ascultătorilor a fost relatarea lui Bogdan Herțeg despre întâlnirea deosebită pe care a avut-o personal cu doamna Aspazia Oțel Petrescu, una dintre femeile martire ale neamului nostru care a petrecut 14 ani în închisorile regimului distrugător de elite și de valori.

Oana Raluca Băilă, în calitate de vicepreședinte ASCOR Cluj, dar și în calitate de coordonator al unei echipe de teatru formate din membri ai Asociației, a ținut să evoce personalitatea domnului Dumitru Bordeianu. Mărturiile acestui multipătimitor au ajutat-o pe Oana Raluca Băilă să realizeze un scenariu temeinic și foarte bine gândit pentru piesa de teatru intitulată „Colivia Privighetorilor”. Spectacolul dat, pentru care s-a lucrat asiduu și cu responsabilitate multă, a fost jucat ulterior de către tinerii din ASCOR Cluj pe scena Casei de Cultură a Studenților din Cluj Napoca. Evenimentul a fost unul extrem de emoționant, catalogat de amatori, dar și de cunoscători în domeniul teatral, drept unul profesionist și merituos.

Nu în ultimul rând, Alexandru Coman, absolvent al Facultăților de Teologie și de Istorie, a prezentat cartea *Jurnalul Fericii*, precum și personalitatea Monahului Nicolae Steinhardt.

Tinerii au avut parte și de o frumoasă prezentare de carte. Alexandru Popa a pus în valoare cartea *Întoarcerea la Hristos – document pentru o lume nouă* scrisă de deținutul politic Ioan Ianolide.

La acest prim eveniment au fost prezenți mai mulți tineri decât s-au așteptat organizatorii. O parte dintre ei, interesați de subiect și dornici de a se pregăti din timp, vor participa la pelerinajul-tur al închisorilor comuniste din toată țara, pe care ASCOR Cluj-Napoca îl va desfășura în primăvara-vara anului acesta.

La finalul discuțiilor, participanții s-au arătat interesați de asemenea evenimentele. Astfel, s-au discutat câteva propuneri și s-au lansat idei noi pentru organizarea altor întâlniri care vor aborda tema referitoare la păstrarea credinței de către martirii neamului românesc în timpul prigoanei comuniste.

„Colivia privighetorilor”, teatru de tineret în cinstea mărturisitorilor din temnițele comuniste

Eliza Adelina Purcaru,
Iulia Anamaria Mureșan

Ln perioada 20-22 martie 2017, cu ocazia anului omagial al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului, Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR) și Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși Cluj (ATOR) au organizat Festivalul de Teatru pentru tineret „Închis am fost”, în cinstea celor care au pătimit în închisorile comuniste mărturisindu-L pe Hristos. Festivalul a cuprins piesa de teatru „Colivia privighetorilor”, interpretată de tineri din ASCOR, scenete susținute de patru grupuri de tineret, dar și prelegeri pe tema închisorilor comuniste. Scenetele au avut ca sursă de inspirație mărturisirile despre închisoare ale ÎPS Bartolomeu Anania, ale poetului Traian Dorz și ale lui Virgil Maxim. Prelegerile au constat în cuvântul susținut de Părintele Ciprian Negreanu la

Biserica Studenților, „De la închisorile sufletului la închisorile trupului”, și conferința susținută de Părintele Ioan Caraza, la Facultatea de Chimie, care a vorbit despre deținutul politic Grigore Caraza, întemnițat timp de 21 de ani.

Piesa de teatru „Colivia privighetorilor”, scenariul căreia a fost gândit de Oana Raluca Băilă și care a fost pusă în scenă la data de 22 martie, în sala mare a Casei de Cultură a Studenților, a avut ca sursă de inspirație mărturiile doamnei Aspazia Oțel Petrescu, care a pătimit 14 ani în închisorile de femei, și ale domnului Dumitru Bordeianu, întemnițat timp de 20 de ani.

Piesa a fost concepută ca o necesitate, ca răspuns la o nevoie firească a multora dintre membrii comunității ASCOR de a aduce un omagiu mărturisitorilor a căror jertfă a rodit în modele personale de credință în Mântuitorul Iisus Hristos pentru generația noastră. Scenariul abordează în special cazurile studenților întemnițați începând cu 1948, care, prin rugăciune, prin priveghe și atenția trează la Domnul, prin însușirea blândeții și a smereniei lui Hristos în condiții extreme, prin lucrarea poruncii Lui de a-ți ierta și a-ți iubi vrăjmașii, au dobândit descarcerarea interioară, starea de libertate a duhului. În acest sens trebuie înțeles și titlul, „Colivia privighetorilor”, dar și numele unuia dintre personajele principale, Nicolae Păsăreanu.

Rugăciunea, poezia și cântecul (psalmic), dar mai ales prietenia, credințioșia, sunt, pe parcursul piesei, armele îngerești ale celor goi înaintea armelor. Nebunia ingenuă sau sărăcia cu duhul este și ea privită ca o posibilitate de evadare, atât în temnița de femei, cât și în cea de bărbați, atât pentru cel în cauză, care se abstrage poverii depline a pedepselor, cât și pentru cei dimprejur, care văd în nebun pe singurul care sfidează în deplină libertate, prin umor, puterea aparent insurmontabilă a securiștilor, care repetă adesea „Noi nu glumim”.

Tensiunea piesei devine tot mai dureroasă pe parcursul Săptămânii Patimilor, când, la închisoarea Pitești, deținuții sunt siliți să mănânce carne; dar se risipește, către final, în sunetele biruitoare de clopote și în cântarea „Hristos a înviat!” din celula de femei, care fac să coboare la nivel de ridicol amenințările altădată aspre ale sergentului major: „Liniște! Pe tura mea să am probleme?”. În epilog ni se spune cum aceste acte de curaj, de solidaritate, de mărturisire neînfricată, au fost mutate, din cauza pedepselor care le urmau, pe scena inimii: „Ajutorarea noastră a continuat în inimă.”

➤ în închisoarea aceea de lanțuri și zăbrele, mi-am ascultat inima. Am privegheat. Acolo am învățat să-mi ascult inima. Acolo am învățat să cânt în inimă". Rugăciunea inimii este văzută ca o cheie a libertății în închisorile de zăbrele, dar și în cele de carne, ale noastre, ale celor din libertate. Taina acestei rugăciuni este atinsă și în următoarele: „În marea de gânduri adunam un fir de rugăciune. Doar atât. Dar pe care l-am ronțait cu dinții inimii și ai minții și l-am pătruns până în cel mai mic amănunt”.

Julia Anamaria Mureșan, care a interpretat rolul studentei

deținută politic căreia îi aparțin aceste cuvinte, oferă în continuare mai multe detalii cu privire la pregătirea actorilor înainte de spectacol:

„Fiecare actor a avut de parcurs texte scrise și de alți foști deținuți români cu privire la acea perioadă din viața lor. De asemenea, au fost cercetate și câteva dosare ale Securității. Scopul acestei documentații a fost acela de a ne introduce în atmosfera acelor timpuri, de a ne ajuta să conștientizăm o fărâma din ceea ce constituia realitatea închisorii – modul de adresare, îmbrăcămintea, regimul alimentar, orarul, pedepsele aplicate deținuților, atitudinea anchetatorilor, metode de persuasiune și altele. Ne-a ajutat mult și vizionarea filmului *Binecuvântată fii, închisoare*, regizat de domnul Nicolae Mărgineanu, în special în ceea ce privește regimul aplicat în închisorile pentru femei.

Cu trei zile înainte de reprezentație, în Duminica Înălțării Sfintei Cruci, echipa de teatru a făcut un scurt pelerinaj la Aiud, la schitul care își sărbătorează atunci hramul. Acolo am participat la Liturghie și ne-am închinat la osuar. Rememorarea vieții celor care au pățit acolo ne-a întărit în credință. Am cerut binecuvântarea sfinților și ne-am continuat drumul spre Alba-Iulia, unde se desfășura un simpozion al celor care au pățit în temnițele comuniste. Cuvintele celor care și-au prezentat lucrările, în special cele ale domnului Dan Puric, ne-au dat un imbold în dobândirea curajului de a fi mărturisitori și de a avea spirit tânăr, luptător.

Apoi, cu emoție, am urcat pe scena Casei de Cultură a Studenților. Coborând în pas alert strada Republicii, învoită de la serviciu la jumătatea programului, îmi spuneam: «Merg să fiu deținut de bunăvoie pentru cei care au pățit fără vină.»

Piesa a lucrat ca un stimul, atât pentru actori, cât și

pentru spectatori, în a-i determina să se intereseze mai mult despre această perioadă întunecată a istoriei noastre, cea a întemnițării elitelor românești, dar și în a încuraja mărturisirea lui Hristos și rugăciunea drept cale de libertate.

Finalul piesei a fost încununat de cântarea corului Sfântului

tului Lavrentie al Cernigovului, arătând din nou că sublimarea setei fizice (și a oricărei lipse fizice) se face prin setea de Dumnezeu: „În ce chip dorește cerbul izvoarele de apă, așa Te dorește sufletul pe Tine, Dumnezeule!”

Marșul pentru Viață - „Ajută mama și copilul. Ei depind de tine”

Tatiana Onilov, Bogdan Dincă

u binecuvântarea ÎPS Părinte Andrei Andreicuț, Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, și anul acesta, la data de 25 martie, în ziua prăznuirii marii sărbători a Bunei Vestiri, Asociația Studenților Creștini Ortodocși Romani, filiala Cluj-Napoca, a organizat împreună cu Clinica Pro Vita și alte asociații și culte religioase din Cluj, *Marșul pentru Viață*. Manifestația de anul acesta a avut drept temă și slogan „Ajută mama și copilul. Ei depind de tine”.

Marșul pentru Viață a adunat în centrul orașului sute de persoane de toate vârstele, de la tineri, părinți cu copii în cărucioare, la bunici veniți să susțină dreptul la viață și al celor încă nenăscuți. La eveniment au fost prezenți toți cei care cred că avortul, în toate formele lui, este o fărâdele în fața lui Dumnezeu și o curmare a vieții, manifestanții pașnici fiind glasul celor peste 400 de copii avortați zilnic în România, dintre care doar în Cluj sunt chiuretați zilnic 16 copii.

Programul a debutat cu un moment artistic muzical susținut de câteva coruri de copii. Ulterior, mai mulți invitați au vorbit despre situația României care se confruntă cu un număr foarte mare de avorturi efectuate în fiecare zi, dar și despre impactul asupra societății a acestui flagel ucigaș. De asemenea, s-a subliniat faptul că scăderea natalității a devenit o problemă de siguranță națională a României. În discursul înaltpreasfinției sale, ÎPS Andrei Andreicuț a spus că, „România nu s-ar prăbuși din punct de vedere demografic dacă toate tinerele familii ar avea măcar câte trei copii: unul pentru tata, unul pentru mama, și unul pentru țară și Biserică”, accentuând totodată că din punct de vedere duhovnicesc „avortul este un păcat strigător la cer”.

Potrivit organizatorilor din cadrul ASCOR Cluj-Napoca, scopul principal al *Marșului pentru Viață* îl reprezintă susținerea dreptului la viață al tuturor ființelor umane, începând cu momentul concepției și până la moartea lor naturală. „Avem convingerea că toată strădania pentru organizarea acestei acțiuni merită chiar și pentru un singur copil care ar putea fi salvat din ghearele nemiloase ale neascultării conștiinței. Totodată, marșul este o modalitate de susținere și de afirmare a familiei tradiționale și a valorilor acesteia, care sunt temelia unei societăți solide și sănătoase. Sperăm ca *Marșul pentru*

Viață să fie doar un debut, o mărturie a sprijinului pe care suntem datori să îl arătăm în orice clipă mamelor, taților sau familiilor care se află în această criză”, susțin tinerii din ASCOR Cluj-Napoca.

Slavoslovia primăverii

Privind la podoaba cu care se îmbracă natura în anotimpul primăverii, privind la verdeața ce se ivește de pretutindeni și la florile ce în jurul nostru sunt presărate cu îmbelșugare și asemănând toate acestea cu golăteala și amorțea de mai înainte, cine nu va zice că natura, care a dormit somnul iernii, s-a deșteptat acum ca dintr-un somn și, urmând pilda Sfintei Biserici, a început și ea a sărbători ziua Învierii.

A trece această sărbătoare nevăgată în seamă ar dovedi o neiertată nepăsare către Însuși Întemeietorul ei, Care fără de îndoială nu este Altceineva, decât Însuși Atotputernicul Făcător al naturii. Căci dacă până și cel mai neînsemnat pictor nu înfățișează tablourile sale înaintea ochilor tuturora, fără un anumit țel, apoi cu cât mai vărtos înțelepciunea dumnezeiască nu se poate să preschimbe întreaga suprafață a pământului în vremea primăverii într-un minunat și fermecător tablou, fără să aibă în vedere ca prin aceasta să dea învățături folositoare acelor vederi cărora ea înfățișează acest tablou.

Multe gânduri și simțăminte frumoase deșteaptă primăvara în sufletul nostru! Dar mai cu seamă ea ne dă trei învățăminte mai însemnate: a) Primăvara ne aduce aminte de facerea lumii, de starea noastră cea dintâi și de căderea noastră; b) Primăvara ne slujește ca o iconă vie a reînvierii noastre din moartea păcatului și ne arată ce trebuie și ce nu trebuie să facem pentru această înviere; c) Primăvara preînchipuie reînnoirea viitoare a tuturor lucrurilor și învierea noastră care va avea loc la sfârșitul lumii.

Sfântul Inochentie al Odesei, *Înțelepciunea dumnezeiască și rosturile naturii*, traducere de patriarhul Nicodim Munteanu, Ed. Sophia, București, 2012, pp. 23-24.

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567